



# JRBGS

## วารสาร บัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

การรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยว  
ของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนา  
การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน  
กรัยสรณ์ ชันทจร และ สุภัทริภา ชันทจร

2

การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการ  
ขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร  
ทิพย์พารณณ์ คำสุข และ ปกรณ์ ปรียากร

14

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน  
เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร  
พนิดา โพธิ์บุตรดี และ ปกรณ์ ปรียากร

25

ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุ  
ตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร  
ยุวดี ระยัศศรี, ปกรณ์ ปรียากร และ ทิพนาด ชาริรักษ์

36

ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา  
กรณีศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี  
ศรัณญา สุขปลั่ง

47

# วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

Journal of Rambhai Barni Graduate School

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564

ISSN : 2651-0618

## เจ้าของ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

41 หมู่ที่ 5 ถนนรักศักดิ์มงคล ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

## วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการแขนงต่าง ๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาการพัฒนาคอมพิวเตอร์ สาขาวิทยาศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ สาขาจิตวิทยา สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขาศึกษาศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ สาขาพยาบาลศาสตร์ สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย ครูผู้สอน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยนำเสนอบทความวิจัย (Research Article) ได้แลกเปลี่ยนแนวคิดและองค์ความรู้

## ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ไฉไลกุล ทองอร่าม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำเริญ คังคะศรี

รักษาราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

## บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.สันติสุขธิ์ บริวรงค์ตระกูล

## ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวรัชชนก แพทย์นิมิตร

## กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

รองศาสตราจารย์อภิวรรณ ศิรินันทนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บวรสรรค์ เจียดำรง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิมลเนศวร ทะกอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เสาวนีย์ วรรณประภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภารดี พึ่งสำราญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพิมล สงกระสันต์

อาจารย์สมพงษ์ เล้งมณี

อาจารย์เหมือนฝัน คงสมแสง

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

#### กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ชันธไชย  
รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง  
รองศาสตราจารย์ ดร.เสีปพงศ์ ธรรมชาติ  
รองศาสตราจารย์ ดร.เวยนารณ พันธ์เพ็ง  
รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา บุณเดชาชัย  
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพล พุ่งหว่า  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจตน์จรรย์ อาจไธสง  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาถรพี ชัยมงคล  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์  
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราพร ขุนศรี  
อาจารย์ ดร.จำเนียร ชุณหโสภาค  
อาจารย์ ดร.กฤษดา เขียววัฒนสุข  
อาจารย์ทิพนาด ชาริรักษ์

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต  
มหาวิทยาลัยบูรพา  
มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์  
มหาวิทยาลัยศรีปทุม  
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี  
มหาวิทยาลัยรามคำแหง  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี  
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์  
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่  
มหาวิทยาลัยรามคำแหง  
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี  
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

#### รายชื่อผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

อาจารย์อังศุมาริน สุชัยรัตน์โชค  
Dr. Adi Shaked

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี  
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

#### เจ้าหน้าที่ประจำกองบรรณาธิการ

นางสาวพินนภัทร์ เมธาชัยศิษย์  
นายปกรณ์ ภูมิ

#### ออกแบบปก

นายณจักร วงษ์ชัย

#### วาระการตีพิมพ์ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน  
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

#### การจัดพิมพ์

จัดพิมพ์ฉบับละ 300 เล่ม

#### การเผยแพร่ฉบับ on-line

[www.tci-thaijo.org/index.php/JRBGS](http://www.tci-thaijo.org/index.php/JRBGS)

#### การส่งต้นฉบับ

อีเมล [journalofgraduate@rbru.ac.th](mailto:journalofgraduate@rbru.ac.th)  
เว็บไซต์ [www.tci-thaijo.org/index.php/JRBGS](http://www.tci-thaijo.org/index.php/JRBGS)  
โทรศัพท์ 099 257 9697, 081 374 3100

#### พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์คำนำ บริษัท ดีซีเอ็มเบอรี่ จำกัด (สำนักงานใหญ่) เลขที่ 248/7 ซอยมิตตคาม ถนนสามเสน  
แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทรศัพท์ 02-884-5933-4

#### ราคา

ฉบับละ 150 บาท

#### คำชี้แจง

บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสารนั้นต้องผ่านการพิจารณา  
ให้ความคิดเห็น รวมทั้งตรวจแก้ไขทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double  
BlindPeer Review) ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องที่กองบรรณาธิการวารสารฯ คัดสรรก่อนลงพิมพ์อย่างน้อย 2 ท่าน

**\*\* ข้อความ ข้อคิดเห็น หรือข้อค้นพบ ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี  
เป็นของผู้เขียน ซึ่งจะต้องรับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากบทความ  
และงานวิจัยนั้น ๆ โดยมิใช่ความรับผิดชอบ  
ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี \*\***

# บทบรรณาธิการ

## วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี

วารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2564) ประกอบไปด้วยบทความวิจัยจำนวน 5 บทความ ซึ่งเป็นเรื่อง 1) การรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร 3) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชนเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 4) ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการส่งเสริมการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครทบุรี 5) ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา

ท้ายนี้ กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณี ต้องขอขอบคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ได้ส่งผลงานเข้ารับการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ช่วยประเมินบทความในวารสารฉบับนี้ทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.สันตสิทธิ์ บิริวงศ์ตระกูล)

บรรณาธิการ

# สารบัญ

|          |                                                                                                                                                                |    |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>1</b> | การรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยว<br>ของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนา<br>การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ..... | 2  |
|          | <i>กรัยสรณ์ ชันทจร และ สุภัทริภา ชันทจร</i>                                                                                                                    |    |
| <b>2</b> | การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนขอยสองพระที่มีต่อการจัดการ<br>ขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร .....                                                      | 14 |
|          | <i>ทิพย์พารณ์ คำสุข และ ปกรณ์ ปรียากร</i>                                                                                                                      |    |
| <b>3</b> | การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน<br>เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร .....                                                                              | 25 |
|          | <i>พนิดา โพธิ์บุตรดี และ ปกรณ์ ปรียากร</i>                                                                                                                     |    |
| <b>4</b> | ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการส่งเสริมการจัดการศพผู้สูงอายุ<br>ตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร .....                                       | 36 |
|          | <i>ยุวดี ระยับศรี, ปกรณ์ ปรียากร และ ทิพนาด ชาริรักษ์</i>                                                                                                      |    |
| <b>5</b> | ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา<br>กรณีศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี .....                                                               | 47 |
|          | <i>ศรัญญา สุขปลั่ง</i>                                                                                                                                         |    |

การรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว  
จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน  
The Perception Motivation and Tourist Decision-Making Behavior of Tourism  
Service from Cultural Tourism for Sustainable Tourism Development

กรัยสรณ์ ชันทจร<sup>1</sup> สุภัทริภา ชันทจร<sup>2</sup>

Kraisorn Kantajorn, Supatripa Kantajorn

Article History

Received: February 02, 2021

Revised: April 10, 2021

Accepted: April 12, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ประเภทการวิจัยเชิงสัมพันธ์ภาพ (interrelationship research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการรับรู้ แรงจูงใจและพฤติกรรมการตัดสินใจ การรับบริการการท่องเที่ยว 2) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการรับรู้ แรงจูงใจและพฤติกรรมการตัดสินใจ 3) วิเคราะห์และตรวจสอบความสามารถของแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้ แรงจูงใจและพฤติกรรมการตัดสินใจ การรับบริการการท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โบราณสถานและประวัติศาสตร์ (Historic Building) ศาสนสถาน (Religious Site) อนุสาวรีย์ (Monument) พิพิธภัณฑ์ (Museum) สวนสาธารณะและอุทยาน (Park & National Park ) (กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวข้อมูลจากองค์การการท่องเที่ยวโลก UNWTO ) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติพื้นฐานความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และใช้โปรแกรม LISREL ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ผลการวิจัย พบว่า

1) นักท่องเที่ยวมีการรับรู้ต่อการบริการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการเห็นคุณค่า ความต้องการ ความคาดหวัง ส่วนด้านความสนใจ อยู่ในระดับมาก

<sup>1</sup>อาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Lecturer, Faculty of Sciences and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Isan

Email: kraisorn.ku@rmuti.ac.th \*Corresponding author

<sup>2</sup>อาจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

Dr., Faculty of Sciences and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Isan

2) นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจต่อการบริการการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยพบว่าด้านเหตุผลเกิดความคิดอนุรักษ์และห่วงแหน ด้านอารมณ์นักท่องเที่ยวชื่นชอบ ช่วยผ่อนคลายจิตใจสงบ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อยู่ในระดับมาก

3) ปัจจัยการรับรู้ แรงจูงใจ ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

**คำสำคัญ:** การรับรู้ แรงจูงใจ พฤติกรรมการตัดสินใจ

### Abstract

This research was the descriptive research and the interrelationship research. The purposes of this research were 1) to study the level of perception motivation and tourist decision-making behavior of tourism service 2) to study the casual relationship of factors including perception motivation and tourist decision-making behavior of tourism service 3) to analysis and test the capacity of casual relationship of factors perception motivation and tourist decision-making behavior of tourism service from cultural tourism for sustainable tourism development. The population was 400 tourists who traveled in the cultural tourism, historic building, religious site, monument, museum, park and national park (the model of tourism according to UNWTO). Statistics used for analyzing data were frequency, percentage, mean, standard deviation; Pearson's correlation coefficient and LISREL Program for confirmatory factor analysis in construct validity.

The result of the research were

1) Tourists had the perception towards the service of cultural tourism in the highest level and realizing value, expectation, intention in high level.

2) Tourists had motivation towards the service of cultural tourism. The finding was the reasonable preservation and cherishing the tourist attraction and the tourists' emotion were satisfied and relaxed peacefully in the highest level. Additionally, tourist decision-making behavior of tourism service in cultural tourism was in high level.

3) The factors of perception, motivation affected tourist decision-making behavior of tourism service in cultural tourism.

**Keywords:** Perception; Motivation; Tourist decision-making behavior



### บทนำ

นักท่องเที่ยวจัดเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเติบโตให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อเชิญชวนและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านั้นต้องรับรู้ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว นั้นมีหลายปัจจัย คือ ปัจจัยที่จับต้องได้ (Tangible attributes) (Goodrich, Var, Beck and Loftus, 1977) และปัจจัยที่จับต้องไม่ได้ (Intangible attributes) เช่น ความต้องการ (Needs) แรงจูงใจ (Motivations) ทศนคติ (Attitude) ประสบการณ์ (Experience) ความพอใจส่วนบุคคล (Personal values) รวมถึงปัจจัยผลักดัน (Push Factor) ที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ปัจจัยดึงดูด (Pull Factor) ของสถานที่ท่องเที่ยว (Crompton, 1979; Dann, 1977; Fisher and Price, 1991) ตลอดจนองค์ประกอบการท่องเที่ยว เช่น ความสมบูรณ์ของทรัพยากรการท่องเที่ยว การคมนาคม ราคาของสินค้าและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และบุคลากรในสถานที่ท่องเที่ยว ปัจจัยทั้งหมดนี้ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวแต่ละคนมีความต้องการทางการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เนื่องจากความแตกต่างของลักษณะประชากรศาสตร์ การดำเนินชีวิต ค่านิยม แรงจูงใจในการเดินทาง และการรับรู้ต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยว ดังนั้น หากผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเข้าใจถึงความแตกต่างของนักท่องเที่ยว จะสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มได้

สำหรับจังหวัดนครราชสีมา นั้นได้รับการยอมรับว่าเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาคอีสาน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic tourists) สังเกตได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยใน ปี 2557 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางมายังจังหวัดนครราชสีมา 6,930,725 คน และในปี 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 7,737,834 คน ล่าสุดปี 2560 มีจำนวนนักท่องเที่ยว 8,333,081 คน สร้างรายได้ให้กับจังหวัดเป็นเงินถึง 16,568 ล้านบาท (สำนักงานสถิติจังหวัดนครราชสีมา, 2563 : ออนไลน์) ข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว (2563) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมายังจังหวัดนครราชสีมา กลับเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัด

นครราชสีมาเป็นครั้งแรก (First-Time Tourist) คิดเป็นร้อยละ 63 ในขณะที่นักท่องเที่ยวซ้ำ (Repeat Tourist) มีเพียงร้อยละ 37 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า ปัญหาประการหนึ่งของการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา คือ การทำให้นักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัดนครราชสีมาอีกครั้ง แต่ทั้งนี้นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มมีความสนใจหรือมีความต้องการที่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวครั้งแรก (First-Time Tourist) ที่ย่อมมีความต้องการมีการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและมุมมองเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวที่ต่างจากนักท่องเที่ยวซ้ำ (Repeat tourist) ทั้งนี้การรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม นั้นส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน (Baloglu and McCleary, 1999; Chon, 1991; Rao and Steckel, 1998) ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจึงควรมีความเข้าใจในเรื่องความหลากหลายทางการตลาด (Market Heterogeneity) โดยเฉพาะในกลุ่มของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 กลุ่มนี้ว่ามีการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวทั้ง 2 กลุ่มในการเลือกหรือไม่เลือกเดินทางท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลนี้มาเป็นแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนสามารถใช้ช่องทางการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสู่นักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้นการศึกษารับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน ด้วยหลักการและเหตุผลที่นำเสนอมาแล้วนั้น

ผู้วิจัยจึงตระหนัก และให้ความสำคัญกับปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยว ดังกล่าวมาข้างต้น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ แรงจูงใจและพฤติกรรมการตัดสินใจ การรับบริการการท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยการรับรู้ แรงจูงใจและพฤติกรรมการตัดสินใจ การให้บริการการท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

3) เพื่อวิเคราะห์และตรวจสอบความสามารถของ แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการรับรู้ แรงจูงใจและ พฤติกรรมการตัดสินใจ การให้บริการการท่องเที่ยว จากแหล่ง ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

### แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิด

การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้การบริการ (Perception) (Robbin, 2001; Gray et al, 2004; Schiffman & Kanuk, 2004) กล่าวถึง ขั้นตอนกระบวนการรับรู้ คือ การตีความของ บุคคลจากการที่ได้รับสัมผัสเพื่อให้ความหมายต่อสิ่งแวดล้อม การ รับรู้นั้นอาจแตกต่างจากที่เป็นจริงได้ ความสำคัญของการรับรู้ อยู่ที่การแปลความหมาย คือ พฤติกรรมขึ้นอยู่กับความหมาย ตามการรับรู้ของบุคคลมากกว่าจะตีความตามความเป็นจริง ของสิ่งที่เกิดขึ้น และการเลือกประมวลผลและการตีความเกี่ยวกับตัวกระตุ้นและปัจจัยออกมาให้เข้าใจในความหมายและภาพ ของเนื้อหา การรับรู้ของนักท่องเที่ยวมีองค์ประกอบด้านจิตวิทยา (Psychological Factors) เป็นปัจจัยสำคัญที่แสดงออกถึงความคิด เห็นและความรู้สึกนึกคิดของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความสนใจ (Interest) ด้าน ความคาดหวัง (Expectancy) ด้านความต้องการ (Need) ด้าน การเห็นคุณค่า (Value) (รัชนิ นพเกตุ, 2540)

การศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจ (Motivation) นิยามว่าเป็น แรงผลักดันหรือความต้องการแรงจูงใจเป็นเงื่อนไขภายในบุคคล ที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะในตัวบุคคลหรือในสภาพ แวดล้อม แรงจูงใจเป็นแรงผลักดันบุคคลให้แสดงพฤติกรรมไป ตามทิศทางที่จำเป็นโดยมีส่วนร่วมในสภาพแวดล้อมในแบบที่ ปรับตัวเปิดกว้างและแก้ปัญหาได้ (Reeve, 2018) การจูงใจ หมายถึง สภาวะที่ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมซึ่งเป็นปัจจัยภายใน โดยมุ่งไปที่เป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหมายถึง พลังกระตุ้น (Drive) ภายในซึ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม (Shiffman; & Kanuk, 2007 : 663) จากความหมายนี้พลังกระตุ้นจะทำให้ บุคคลมีความตึงเครียดซึ่งเกิดจากผลของความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการของบุคคล ทั้งจิตใต้สำนึกของบุคคล

จะพยายามลดความตึงเครียดโดยใช้พฤติกรรมที่คาดว่าจะสนอง ความต้องการของบุคคลและทำให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจุด มุ่งหมายให้ตรงจุด นั่นคือ พฤติกรรมเป็นผลจากความคิดและการ เรียนรู้ของแต่ละบุคคล

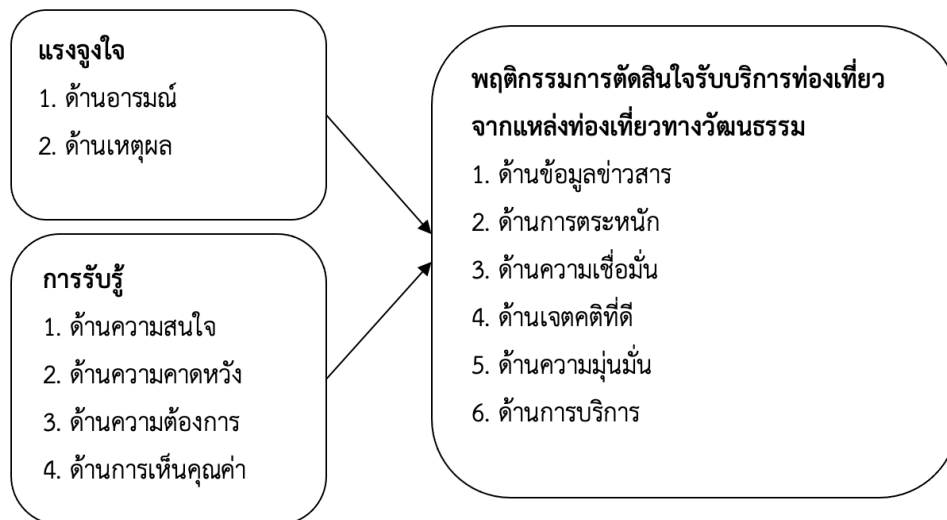
ลักษณะการจูงใจการบริการที่นำมาพิจารณาบางส่วนในงานวิจัยนี้ คือ สิ่งจูงใจด้านเหตุผลและอารมณ์ (Rational versus emotional motives) เป็นการศึกษาสิ่งจูงใจด้าน เหตุผลและอารมณ์ซึ่งมีการนำไปใช้งานรวมกัน คือ สิ่งจูงใจด้าน เหตุผล (Rational Motives) การจูงใจด้านอารมณ์ (Emotional Motives)

การศึกษาพฤติกรรมตัดสินใจรับบริการท่องเที่ยว ทำให้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว ตลอดจนพฤติกรรมการเลือกหรือและไม่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยว Buhalis (2000) ได้อธิบายความหมายการเลือก (Choice) ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงจากแรงจูงใจเป็นพฤติกรรม การแสดงออก ดังนั้น การเลือกสถานที่ (Destination Choice) เป็นการประเมินการเลือกมีพฤติกรรมความชอบและเป้าหมาย ส่วนบุคคลเป็นพื้นฐาน Cant et al.(2002) กล่าวว่า พฤติกรรม เป็นการกระทำ การแสดงออกที่มาจากความรู้สึกเพื่อตอบสนอง ต่อสิ่งกระตุ้นในการบริโภคสินค้าและบริการ ทั้งนี้ในการศึกษา พฤติกรรมนักท่องเที่ยวสามารถศึกษาได้ในหลายปัจจัย เช่น การตัดสินใจ การรับรู้ แรงจูงใจ

ดังนั้นในการศึกษาการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรม การตัดสินใจรับบริการของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยได้ศึกษาถึง พฤติกรรมตัดสินใจรับบริการของนักท่องเที่ยว จุดมุ่งหมายใน การเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชมและกระบวนการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ปัจจัยผลักดัน ปัจจัยดึงดูด และองค์ ประกอบการท่องเที่ยว เช่น ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการตระหนัก ด้านความเชื่อมั่น ด้านเจตคติ ด้านความมุ่งมั่น ด้านการบริการ

### กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมาย และแนวคิด ของการรับรู้ แรงจูงใจและพฤติกรรมการตัดสินใจ การให้บริการ การท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยสามารถ สรุปรอบแนวความคิด ดังนี้



### สมมติฐานการวิจัย

1. แรงจูงใจในการรับบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ การรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
2. การรับรู้การรับบริการมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจ การรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประชากร คือ นักท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โบราณสถานและประวัติศาสตร์ (Historic Building) ศาสนสถาน (Religious site) อนุสาวรีย์ (Monument) พิพิธภัณฑ์ (Museum) สวนสาธารณะและอุทยาน (Park & National Park) (กำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว ข้อมูลจากองค์การท่องเที่ยวโลก UNWTO) ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิไม่เป็นสัดส่วน (disproportional stratified random sampling) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 3 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจการรับบริการ ซึ่งได้แปลและพัฒนาแบบสอบถามตามทฤษฎีของ Buhalis (Buhalis, 2000) มีความเชื่อมั่นรวม

ทั้งฉบับเท่ากับ .95 แบบสอบถามแรงจูงใจในการรับบริการได้แปลและพัฒนาตามแนวคิดของ Shiffman; & Kanuk, (2007) มีความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .96 แบบสอบถามการรับรู้การรับบริการตามแนวคิดของ Robbin, Gray, Schiffman & Kanuk (Robbin, 2001; Gray et al, 2004; Schiffman & Kanuk, 2004) มีความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .92

#### สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentile)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษา ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์แบบจำลองการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ด้วยวิธีการ Maximum Likelihood ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทำการเปรียบเทียบถึงความกลมกลืนระหว่างแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเกณฑ์ในการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์
4. วิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

### ผลการวิจัย

#### 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 227 คน (ร้อยละ 56.75) ส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี จำนวน 158 คน (ร้อยละ 39.50) ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 191 คน (คิดเป็นร้อยละ 47.75) มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 366 คน (ร้อยละ 91.50) ส่วนใหญ่สนใจท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบโบราณสถานและวัฒนธรรม จำนวน 191 คน (ร้อยละ 47.75)

#### 2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ระดับความคิดเห็นการรับรู้การบริการการท่องเที่ยว โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.38$ )

2.2 ระดับความคิดเห็นแรงจูงใจการบริการการท่องเที่ยว โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{X} = 4.40$ )

2.3 ระดับความคิดเห็นพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวโดยรวม อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.19$ )

#### 3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 การรับรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรม การตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรในแบบจำลองการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

| ปัจจัยผล                                                                                                   |      |      | BDS    |      |      |      |        |      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------|--------|------|------|------|--------|------|
| ปัจจัยเหตุ                                                                                                 |      |      | DE     |      | IE   |      | TE     |      |
| PCT                                                                                                        |      |      | 0.74** |      | -    |      | 0.74** |      |
|                                                                                                            |      |      | (0.23) |      | -    |      | (0.23) |      |
|                                                                                                            |      |      | 3.20   |      | -    |      | 3.20   |      |
| MTT                                                                                                        |      |      | 0.11*  |      | -    |      | 0.11*  |      |
|                                                                                                            |      |      | (0.22) |      | -    |      | (0.22) |      |
|                                                                                                            |      |      | 2.49   |      | -    |      | 2.49   |      |
| ค่าสถิติ Chi-square = 20.95, df = 15, P-value = 0.138, GFI = 0.99, AGFI = 0.95, RMR = 0.006, RMSEA = 0.032 |      |      |        |      |      |      |        |      |
| ตัวแปร                                                                                                     | FAC  | BRA  | CON    | ATT  | ITT  | PUR  | INT    | EXP  |
| ความเที่ยง                                                                                                 | 0.50 | 0.49 | 0.47   | 0.45 | 0.69 | 0.69 | 0.64   | 0.57 |
| ตัวแปร                                                                                                     | NEE  | VAL  | EMO    | REA  |      |      |        |      |
| ความเที่ยง                                                                                                 | 0.54 | 0.32 | 0.57   | 0.45 |      |      |        |      |
| สมการโครงสร้าง                                                                                             | BDS  |      |        |      |      |      |        |      |
| ของตัวแปร                                                                                                  |      |      |        |      |      |      |        |      |
| R Square                                                                                                   | 0.74 |      |        |      |      |      |        |      |
| เมทริกซ์สหสัมพันธ์                                                                                         |      |      |        |      |      |      |        |      |
| ระหว่างตัวแปรแฝง                                                                                           |      |      |        |      |      |      |        |      |
| ตัวแปรแฝง                                                                                                  | BDS  | PCT  | MTT    |      |      |      |        |      |
| BDS                                                                                                        | 1.00 |      |        |      |      |      |        |      |
| PCT                                                                                                        | 0.86 | 1.00 |        |      |      |      |        |      |
| MTT                                                                                                        | 0.92 | 0.98 | 1.00   |      |      |      |        |      |

\* p < 0.01

จากตารางที่ 1 แสดงการทดสอบความสอดคล้องของแบบจำลองการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ได้แก่ Chi-square มีค่าเท่ากับ 20.95 องศาอิสระเท่ากับ 15 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) เท่ากับ 0.138 นั่นคือ ค่าไคร้-สแควร์ แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่า การรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.95 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ 1 และค่าดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ 0.006 ซึ่งเข้าใกล้ศูนย์

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การรับรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้รับอิทธิพลทางตรงจากการรับรู้ เท่ากับ 0.74

สมมติฐานข้อที่ 2 แรงจูงใจ มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า แรงจูงใจ มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยได้รับอิทธิพลทางตรงจากแรงจูงใจ เท่ากับ 0.11

### สรุปผล และการอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานได้ ดังนี้

1. การรับรู้การรับบริการการท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดนครราชสีมา มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยว

ทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้รับอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.74 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีขั้นตอนที่ซับซ้อนและมีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการท่องเที่ยว Kioumars (2007) ได้อธิบายความหมายของกระบวนการตัดสินใจ (Decision-making Process) ว่าเป็นกระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่ง ๆ จากหลายทางเลือกที่ได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วว่าเป็นทางที่สามารถเข้าถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ และความหมายของการตัดสินใจ คือ กระบวนการหาโอกาสในการตัดสินใจ และหาทางเลือกที่พอเป็นไปได้จากทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ จากนั้นจะเห็นได้ว่า การตัดสินใจต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และเป็นกระบวนการที่ต้องผ่านการคิด พิจารณา ไตร่ตรอง วิเคราะห์แล้วค่อยตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Engel กับ Blackwell และ Miniard (1969) ที่ได้นำเสนอกระบวนการตัดสินใจเลือกซื้อบริการของบุคคลนั้นสามารถแบ่งกระบวนการเป็นหลายขั้นตอน โดยมีระยะในการตัดสินใจ 5 ระยะ คือ การรับรู้ (Need Recognition) การหาข้อมูล (Search for Information) การประเมินทางเลือก (Alternative Evaluation) การซื้อผลิตภัณฑ์ (Purchasing) และการใช้ผลิตภัณฑ์ (Outgoings) ในขณะที่ Simon (1977) ได้แบ่งกระบวนการในการตัดสินใจออกเป็น 3 ระยะคือ 1) ระยะการใช้ความคิด (Intelligence phase) ประกอบด้วยการรับรู้ถึงปัญหาและหาข้อมูล 2) ระยะการออกแบบทางเลือก (Design Phase) เป็นขั้นตอนการสร้าง วิเคราะห์และเปรียบเทียบทางเลือก โดยทางเลือกที่สร้างขึ้นต้องใช้ในแก้ปัญหาให้ได้ผลประโยชน์สูงสุด และ 3) ระยะสุดท้าย ได้แก่ ระยะการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Choice Phase) ในขั้นตอนนี้เป็นส่วนของการค้นและการประเมินทางเลือกที่ได้จากขั้นตอนการออกแบบและคัดเลือกให้เหลือทางเลือกเดียว ในกรณีของนักท่องเที่ยวนั้นการเลือกซื้อสินค้าและบริการหรือเลือกสถานที่ท่องเที่ยวมีขั้นตอนการตัดสินใจเหมือนกับบุคคลที่ต้องตัดสินใจเลือกซื้อสิ่งของ Petropoulos et al. (2003) กล่าวว่า การตัดสินใจของนักท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยใช้เรื่องของเวลาเป็นตัวกำหนด ระยะที่หนึ่ง คือ การที่บุคคลต้องเลือกระหว่างเดินทางท่องเที่ยวหรือ



ว่าจะอยู่บ้าน ซึ่งการตัดสินใจในระยะนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจส่วนบุคคล และการพิจารณาถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่ต้องการไป ระยะที่สองนั้น ซึ่งระยะนี้ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจในการท่องเที่ยวที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ได้แก่ ความชอบส่วนบุคคล ค่าใช้จ่ายและคุณภาพของบริการที่จะได้รับ Eugenio-Martin (2004) ได้เสนอโมเดลเปรียบเทียบกับโมเดลของ Petropoulos et al. (2003) โดยแบ่งกระบวนการตัดสินใจออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตัดสินใจว่าจะร่วมเดินทาง (Participation decision) 2) การตัดสินใจในเรื่องเงินทุน (Tourism budget decision) 3) การตัดสินใจในเรื่องระยะเวลาในการท่องเที่ยว (Frequency and length of stay decision) 4) การตัดสินใจในเรื่องสถานที่ท่องเที่ยว (Kind of tourist destination decision) และ 5) การตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวและพาหนะในการเดินทาง (Final destination and mode of transportation choice)

3. แรงจูงใจการรับบริการการท่องเที่ยว จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดย ได้รับอิทธิพลทางตรงเท่ากับ 0.11 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเข้าใจในขั้นตอนการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวนี้เป็นการทำความเข้าใจในพฤติกรรมการเลือกและใช้บริการการท่องเที่ยว ดังนั้นจำเป็นต้องเข้าใจถึงคุณลักษณะความต้องการความชอบ แรงจูงใจของนักท่องเที่ยวและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยดังกล่าวนี้สามารถแบ่งออกเป็นทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยภายในหรือปัจจัยผลัก (Intrinsic or push factor) หมายถึง ความรู้สึก ความต้องการที่อยู่ภายในตัวบุคคลและกระตุ้นบุคคลให้มีความต้องการที่จะเดินทางไปท่องเที่ยว ปัจจัยภายในนี้สามารถทำนายเหตุผลในการเดินทางและการตัดสินใจซื้อหรือใช้ผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวได้ เนื่องจากเป็นปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อ หรือรับบริการ เช่น การจูงใจ การรับรู้ (Eilat and Einav, 2004) นอกจากนี้ Maslow (1943) ได้กล่าวถึงเรื่องของปัจจัยหลักไว้ว่า “คนจะมีพฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง” ดังนั้น ความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละคนมีลักษณะแตกต่างกัน จึงเป็น

ปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมการแสดงออกและการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยดึงดูด (Extrinsic or pull factor) หมายถึง ปัจจัยที่อยู่ภายนอกรอบตัวบุคคลที่ส่งเสริมหรือชักนำให้คนเดินทางไปท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ และปัจจัยภายนอกนี้เป็นเหตุผลในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้ยังรวมไปถึงปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมของคนทั้งชาติซึ่งสืบทอดและยึดถือต่อ ๆ กันมา เช่น วัฒนธรรมหลักและวัฒนธรรมย่อย ความคิดเห็นและครอบครัว (Goossens, 2000; Moutinho, 1987); Klenosky (2002) แสดงความเห็นว่าการรับรู้ของนักท่องเที่ยวในส่วนขององค์ประกอบการท่องเที่ยวส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ไม่สามารถเกิดขึ้นเอง แต่ภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวเกิดขึ้นจากการรับรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว (Lumsdon, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นที่ได้กล่าวไปข้างต้นว่า การรับรู้เรื่ององค์ประกอบการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว พบว่า เมืององค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยว, การให้บริการของผู้เกี่ยวข้อง, ราคาของสินค้าและบริการ, สิ่งอำนวยความสะดวกและการตลาดการท่องเที่ยว (Buhalis, 2000; Gallarza and Saura, 2002; Molina, Gomez, and Martin-Consuegra, 2010; Osti, Disegna, and Brida, 2012) ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถแบ่งตามลักษณะ คุณค่าและความสนใจของนักท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทประกอบด้วย 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา และ 3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบการท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดและเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์ ความน่าสนใจ และมีชื่อเสียง มีความหลากหลายของทรัพยากรและกิจกรรมทางการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวสามารถได้รับความรู้และความสนุกจากสถานที่ท่องเที่ยว (Formica, 2000) นอกจากนี้

การเดินทางที่สะดวก ปลอดภัย มีระบบขนส่งทั้งภายในและต่างประเทศที่เชื่อมต่อได้ง่าย สะดวกต่อการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมีการเดินทางทั้ง 3 ลักษณะ คือ ทางบกมีถนนที่พาหนะต่าง ๆ ผ่านเข้าออกได้สะดวก หรือมีบริการรถไฟ ทางน้ำมีท่าเทียบเรือและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางอากาศมีท่าอากาศยานทันสมัย มีสายการบินมาลงมาก การผ่อนคลายระเบียบพิธีการเข้าเมืองให้สะดวก รวดเร็ว เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่ตนสนใจอย่างใดก็ตาม สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งที่แม้การเข้าถึงจะยากลำบาก เช่น ต้องเดินเท้าหลายกิโลเมตรก็ยังมีย่านท่องเที่ยวอยากเข้าไปชม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์และคุณค่าทางใจเป็นอย่างมาก (Brown, Turner, Hameed and Bateman, 1997) ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่พัก ร้านอาหาร สถานที่ออกกำลังกาย สถานบันเทิง ห้างสรรพสินค้า และการให้บริการข่าวสาร บริการขนส่งโดยเฉพาะสำหรับบุคคลที่มีจุดประสงค์การเดินทางเพื่อทำงานติดต่อธุรกิจ การคมนาคมที่สะดวกนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดสรรบริการด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก มีโรงแรมระดับต่าง ๆ ให้เลือก มีอัตราค่าที่พักเหมาะสมกับคุณภาพ มีความสะอาดและมีบริการมาตรฐานสากล ในส่วนของร้านอาหารควรมีอาหารให้เลือกหลายชนิด อาหารต้องถูกสุขลักษณะ มีการบริการที่สุภาพและการกำหนดราคาอาหารต้องมีความแน่นอนและเป็นธรรม นอกจากนี้ ราคาของสินค้าและบริการเป็นอีกองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเมื่อนักท่องเที่ยวเลือกผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแบบแพคเกจหรือเหมาจ่าย (Package) เพราะในแพคเกจหรือการเหมาจ่ายครั้งหนึ่งจะประกอบไปด้วยการบริการหลายอย่าง เช่น ที่พัก การขนส่ง อาหาร เป็นต้น ซึ่งจะมีค่าบริการถูกกว่าในกรณีที่แยกใช้บริการทีละอย่าง ซึ่งผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแบบเป็นแพคเกจหรือเหมาจ่ายนี้จะดึงดูดใจให้ลูกค้าเห็นความคุ้มค่าที่สถานที่ท่องเที่ยวมอบให้และเลือกใช้บริการมากกว่าจะเลือกใช้บริการแยกเพียงอย่างเดียวหนึ่ง ลักษณะของแพคเกจหรือเหมาจ่ายนั้นอาจจะมีทั้งแพคเกจที่มีนำเสนอในเมนูตลอดทั้งปีและแพคเกจที่จัดขึ้นเฉพาะช่วงหรือฤดูกาล เทศกาล สอดคล้องกับ Christie และ Crompton (2001) ที่ได้แสดงความเห็นว่า ราคา

ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแบบแพคเกจหรือเหมาจ่ายนี้มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม แต่นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากนี้การเที่ยวแบบแพคเกจยังมีอิทธิพลต่อกลุ่มนี้ไม่มากนัก เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ไม่กังวลกับเรื่องราคาของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว สำหรับการบริการของเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรทางการท่องเที่ยวเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ เนื่องจากผู้ให้บริการต้องมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวโดยตรง ดังนั้นถ้าผู้ให้บริการที่มีอัธยาศัยไมตรีและมีความรับผิดชอบต่อนักท่องเที่ยวที่ดีและมีคุณภาพ สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวที่ตนสนใจ ๆ ด้วยการบริการและการอำนวยความสะดวกที่ดี เช่น การบริการนำเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ถ้ามีบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีจิตใจให้บริการ ย่อมทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการอีกครั้ง นอกจากนี้ การรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลในการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว (Gursoy and McCleary, 2004) และการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว (Bieger and Laesser, 2004; Sirakaya and Woodside, 2005) เนื่องจากการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า ผลิตภัณฑ์และบริการทางการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่น่าสนใจและทันสมัยเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนี้จะมีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว (Andereck and Caldwell, 1993) ทั้งนี้จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า การรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทางวัฒนธรรม นั้นส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน

ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จึงควรมีความเข้าใจในเรื่องความหลากหลายทางการตลาด (Market Heterogeneity) โดยเฉพาะในกลุ่มของนักท่องเที่ยวว่ามีการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมในการตัดสินใจรับบริการการท่องเที่ยวใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกหรือไม่เลือกเดินทาง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเอาข้อมูลการวิจัยนี้มาเป็นแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลอดจน สามารถใช้ช่องทางการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวสู่นักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

## ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยการรับรู้ แรงจูงใจการรับบริการการท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ดังนั้นในการจัดทำแผนหรือนโยบายการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบูรณาการการทำงานร่วมกัน มีการระบุเป้าหมายและแนวทางด้านการการรับรู้ แรงจูงใจ และพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการของนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน นั้นควรศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจรับบริการของนักท่องเที่ยว จุดมุ่งหมายในการเดินทาง สถานที่ท่องเที่ยวที่ไปเยี่ยมชมและกระบวนการตัดสินใจ เลือกสถานที่ท่องเที่ยวปัจจัยผลักดัน ปัจจัยดึงดูด และองค์ประกอบการท่องเที่ยว เช่น ด้านข้อมูลข่าวสาร ด้านการตระหนักในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านความเชื่อมั่น ด้านเจตคติที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านความมุ่งมั่น ด้านการบริการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

### 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

สำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต ควรเสนอรูปแบบการศึกษาในเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยอาจใช้การสัมภาษณ์ในเชิงลึกเพื่อให้ได้รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยควรสัมภาษณ์ทั้งจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ร่วมบูรณาการการทำงานร่วมกัน รวมทั้งภาคประชาสังคม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมิติ หรือการศึกษาในรูปแบบศึกษาผลความสำเร็จของพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในรูปของการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) การวิเคราะห์เชิงเหตุผล (Causal Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างยืนยัน (Confirmatory Structure) โดยอาจพิจารณาทั้งตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรง (Direct Effect) ตัวแปรแฝง (latent Variable) หรือ ตัวแปรสังเกต (Observed Variable) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) ผลการศึกษจะทำให้สามารถทราบถึงผลของความสำเร็จของพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในเชิงลึกหรือได้ผลการศึกษาวิจัยในระดับละเอียดต่อไป

## บรรณานุกรม

- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2563). *โครงการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- Andereck, K., and Caldwell, L. (1993). The influence of tourists' characteristics on ratings of information sources for an attraction. *Journal of Travel Tourism Marketing*, 2(2/3), 171-189.
- Baloglu, S., and McCleary, K. W. (1999). US international pleasure travelers' images of four mediterranean Destinations : A comparison of visitors and nonvisitors. *Journal of Travel Research*, 38(2), 144-152.
- Bieger, T., and Laesser, C. (2004). Information sources for travel decisions: Toward a source process model. *Journal of Travel Research*, 42(4), 357-371.
- Brown, K., Turner, R. K., Hameed, H., and Bateman, I. (1997). Environmental carrying capacity and tourism and tourism development in the Maldives and Nepal. *Environment Conservation*, 24(4), 316-325.
- Buhalis, D. (2000). Marketing the competitive destination of the future. *Tourism Management*, 21(1), 97-116.
- Cant, M.C., Brink, A., and Brijball, S. (2002). *Consumer Behaviour - A Southern African Perspective*. Cape Town: Juta.
- Chon, K. (1991). Tourism destination image modification process. *Tourism Management*, 12(1), 68-72.
- Christie, I. T., and Crompton, D. E. (2001). *Tourism in Africa*. from [www.worldbank.org/afr/wps/wp12.pdf](http://www.worldbank.org/afr/wps/wp12.pdf)
- Crompton, J. L. (1979). An assessment of the image of Mexico as a vacation destination and influence of geographical location upon that image. *Journal of Travel Research*, 17(4), 18-24.
- Dann, G. M. (1977). Anomie, ego-enhancement and tourism. *Annals of Tourism Research*, 4(4), 189-194.



- Eilat, Y., and Einav, L. (2004). Determinants of international tourism: A three dimensional panel data analysis. *Applied Economics*, 36(12), 1315-1327.
- Engel, J. F., Blackwell, R. D., and Miniard, P. W. (1969). *Cases in consumer behavior (1st ed.)*. New York Holt: Rinehart and Winston.
- Eugenio-Martin, J.L. (2004). Modelling determinants of tourism demand as a five-stage process: A discrete choice methodological approach. *Tourism and Hospitality Research*, 4(4), 341-354.
- Fisher, R. J., and Price, L. L. (1991). International pleasure travel motivation and post-vacation cultural attitude change. *Journal of Leisure Research*, 23(3), 193-208.
- Formica, S. (2000). *Destination attractiveness as a function of supply and demand interaction*. from <http://www.scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-11142000-15560052>.
- Gallarza, M. G., and Saura, I. G. (2002). Destination image towards a conceptual framework. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 56-78.
- Goodrich, J. N. (1977). Benefit bundle analysis: An empirical study of international travelers. *Journal of Tourism Research*, 16(2), 6-9.
- Goossens, C. (2000). Tourism information and pleasure motivation. *Annals of Tourism Research*, 27(2), 301-321.
- Gray, P. H., & Meister, D. B. (2004). *Knowledge sourcing effectiveness*. Virginia : McIntire School of Commerce, University of Virginia.
- Gursoy, D., and McCleary, K. (2004). An integrative model of tourists' information search behavior. *Annals of Tourism Research*, 31(2), 353-373.
- Kioumars, P. (2007). Product development decision support system customer-based. *Journal of Industrial and Systems Engineering*, 1(1), 56-69.
- Klenosky, D.B. (2002). The "Pull" of tourism destinations: A means-end investigation. *Journal of Travel Research*, 40(2), 385-395.
- Lohmann, M., and Kaim, E. (1999). Weather and holiday destination preferences, image attitude and experience. *The Tourist Review*, 2, 54-64.
- Lumsdon, L. (2000). *Tourism marketing*. Oxford: The Alden Group.
- Maslow, A.H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Milman, A., and Pizam, A. (1995). The role of awareness and familiarity with a destination: The central Florida case. *Journal of Travel Research*, 33(3), 21-27.
- Molina, A., Gomez, M., and Martin-Consuegra, D. (2010). Tourism marketing information and destination image management. *Journal of Business Management*, 4(5), 722-728.
- Moutinho, L. (1987). Consumer behaviour in tourism. *European Journal of Marketing*, 21(10), 5-45.
- Osti, L., Disegna, M., and Brida, J.G. (2012). Repeat visits and intentions to revisit a sporting event and its nearby destinations. *Journal of Vacation Marketing*, 18(1), 31-42.

- Petropoulos, C., Patelis, A., Metaxiotis, K., Nikolopoulos, K., and Assimakopoulos, V. (2003). SFTIS: A decision support system for tourism demand analysis and forecasting. *Journal of Computer Information Systems*, 44(1), 21-32.
- Rao, V. R., and Steckel, J. H. (1998). *Analysis for strategic marketing*. MA: Addison Wesley Longman.
- Reeve, J. M., (2018). *Understanding Motivation and Emotion (7th Ed.)*. Hoboken, NJ : Wiley.
- Robbins, S. P. (2001). *Organizational behavior (9th ed.)*. Upper Saddle River, NJ : PrenticeHall.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2004). *Consumer behavior (8th ed.)*. New Jersey : Pearson Education International.
- Schiffman, L. G., & Kanuk, L. L. (2007). *Consumer Behavior (9th ed.)*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall.
- Simon, H. (1977). *The new science of management decisions*. NJ : Prentice Hall.

การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการ  
ขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร  
Public Participation in Waste Management of Songphra Community,  
Department of Bangrak District Bangkok Metropolitan Administration

ทิพย์พารณ์ คำสุข<sup>1</sup> ปกรณ์ ปรียากร<sup>2</sup>

Thippaporn Khamsuk, Pakorn Priyakorn

Article History

Received: February 02, 2021

Revised: March 10, 2021

Accepted: April 1, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 351 คน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม ข้อมูลมาใช้ในการประมวลผลการวิเคราะห์โดยใช้สถิติในการวิจัยเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ผลการวิจัยพบว่าข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนชุมชนซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี ระดับการศึกษามัธยมศึกษา/อนุปริญญา อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว และระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน ระหว่าง 5-10 ปี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ( $\bar{X} = 3.86$ , S.D. = .474) เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเป็นลำดับที่ 1 ( $\bar{X} = 3.92$ , S.D. = .518) รองลงมา คือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นลำดับที่ 2 ( $\bar{X} = 3.90$ , S.D. = .550) ต่อมาลำดับที่ 3 คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ( $\bar{X} = 3.80$ , S.D. = .551) สุดท้ายลำดับที่ 4 คือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ( $\bar{X} = 3.80$ , S.D. = .541)

**คำสำคัญ:** การมีส่วนร่วม ขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอย

<sup>1</sup> นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master of Public Administration Program Kasem Bundit University.

E-Mail: eing.phanida@gmail.com\*Corresponding author

<sup>2</sup> รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Associate Professor, Ph.D. Master of Public Administration Program Kasem Bundit University

### Abstract

The objective of this research paper focuses on the levels of Public Participation in Waste Management of Songphra Community, Department of Bangrak District Bangkok Metropolitan Administration. A sample population of 351 people who lives in Songphra community area. Data have been collected by questionnaires. The collected data have been statistically analyzed and interpreted for social science research.

The research result reveals that most of them are female, aged between 30 - 39 years, educated in high school / vocational levels, merchant and business men, reside in the community during 5 - 10 years.

According to the levels of participation, it stated that at high level, ( $\bar{X}$  = 3.86, S.D. = .474), in overall, has been found. It particularly stated that the evaluation participation ( $\bar{X}$  = 3.92, S.D. = .518), the achievement participation ( $\bar{X}$  = 3.90, S.D. = .550), decision making participation ( $\bar{X}$  = 3.80, S.D. = .551), and performance participation ( $\bar{X}$  = 3.80, S.D. = .541) have been found respectively.

**Keywords:** participation, waste, waste Management

### ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญและนับวันยิ่งมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากการขยายตัวของชุมชนเมืองและการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยทุกปี ตามอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการอุปโภคบริโภคของประชาชน ก่อให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพิ่มมากขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลายพื้นที่ได้ประสบปัญหาไม่สามารถจัดหาสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ขาดการบริหารจัดการที่ดี ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการที่เหมาะสม จำเป็นต้องได้รับการจัดการที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขยายตัวและรุนแรงยิ่งขึ้นอันเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 หมวด 3 มาตรา 29, 30, 31, 32, 33, 34 กำหนดว่าภายใต้บังคับแห่งกฎหมายเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่จัดให้มีที่

รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามที่สาธารณะและสถานสาธารณะ ให้เพียงพอและถูกสุขลักษณะเพื่อให้การบริหารจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (กรุงเทพมหานคร, 2560, หน้า 4)

ในปี 2558 ตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้เล็งเห็นความสำคัญและความรุนแรงของปัญหาขยะมูลฝอย จึงได้มีนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศ โดยเน้นย้ำถึงการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืนถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม รัฐบาล คสช. ได้ประกาศให้ “ขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ” ให้ความสำคัญมากที่สุด(กระทรวงมหาดไทย, 2558) ซึ่งปัญหาที่เกิดจากการจัดการมูลฝอยที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นเรื่องน้ำเสีย กลิ่นเหม็นรบกวน สัตว์และแมลงนำโรครวมทั้งไฟไหม้กองขยะ ฯลฯ จึงได้กำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวกวไว้ คือ 1) กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ 2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม 3) วางระเบียบ/มาตรการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 4) การสร้างวินัยของประชาชนมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยให้ความรู้ประชาชนและบังคับใช้กฎหมายและรัฐบาลประกาศให้ เรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้อง

ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน (สำนักสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7, [ออนไลน์] 2558)

สำนักงานเขตบางรัก เป็นหน่วยงานหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ภายใต้การดูแลของสำนักสิ่งแวดล้อมในการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำทางด้านวิชาการ ตลอดจนติดตามตรวจสอบ เฝ้าระวัง คุณภาพสิ่งแวดล้อม มีชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีการจัดการมูลฝอยตามโครงการการจัดการมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร และการจัดการขยะโดยชุมชน (CBM) สำนักงานเขตบางรักมีพื้นที่รับผิดชอบ 8 แห่ง ได้แก่ 1.ชุมชนซอยสองพระ 2.ชุมชนซอยพิพัฒน์ 3.ชุมชนหลังวัดแก้วแจ่มฟ้า (สี่พระยา) 4.ชุมชนวัดม่วงแคและมัสยิดฮารูน 5.ชุมชนซอยจอมสมบุญ 6.ชุมชนตรอกขุนนาวา 7.ชุมชนซอยวัดมหาพฤฒาราม และ 8.ชุมชนซอยเพชรพลอย (สำนักสิ่งแวดล้อม, 2562) โดยที่ผ่านมาการจัดการขยะมูลฝอยยังเป็นปัญหาอยู่ แนวทางที่แก้ปัญหานั้น สามารถใช้หลักการ 4 Rs สร้างจิตสำนึกต่อสังคม ได้แก่ 1) ลดการใช้ (Reduce) ลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยใช้อย่างประหยัดและใช้เท่าที่จำเป็น 2) การซ่อมแซม (Repair) การซ่อมแซมวัสดุสิ่งของที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ดีใช้งานได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นขยะหรือต้องสิ้นเปลืองซื้อใหม่ 3) การใช้ซ้ำ (Reuse) การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า 4) การนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) การนำขยะมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ การลดขยะด้วยวิธีนี้จะเป็นอย่างดีอย่างมากต่อคุณภาพชีวิต สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนควรให้ความสนใจ มีการตระหนักและรับรู้ถึงปัญหาของขยะในสถานการณ์ปัจจุบัน และที่ขยายตัวในอนาคตอีกทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการจัดโครงการณรงค์พร้อมช่วยเหลือเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหามูลฝอยที่เกิดขึ้น

ชุมชนซอยสองพระเป็นชุมชนที่อยู่พื้นที่สำนักงานเขตบางรักกรุงเทพมหานคร ได้จัดทำโครงการรณรงค์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดและสิ่งแวดล้อม แต่ปัจจุบันประชาชนในชุมชนซอยสองพระทั่วไปยังไม่เข้าใจและไม่ค่อยให้ความร่วมมือในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย ทำให้ไม่สามารถกำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้เกิดความล่าช้าต่อการปฏิบัติงานของพนักงานทั่วไป (เก็บขนมูลฝอย) และพนักงานขับเครื่องจักรกลขนาดเบา

(เก็บขนมูลฝอย) ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาหมอกควันทางกลิ่นซึ่งเป็นพาหะนำโรคติดต่อ เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ทำให้ปัญหายังคงอยู่ต่อไปและทวีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากเป็นปัญหาที่สะสมมาอย่างยาวนาน ไม่สามารถกำจัดได้หมด ทำให้เกิดผลกระทบในวงกว้างเนื่องจากชุมชนซอยสองพระเป็นชุมชนเมืองมีลักษณะต่างคนต่างอยู่เป็นครอบครัวเดี่ยว มีความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านในชุมชนน้อยเนื่องจากขาดความไว้วางใจ โดยกรุงเทพมหานครมีการแก้ไขปัญหามูลฝอยตกค้างโดยเฉพาะชุมชนที่รกร้างเก็บขนมูลฝอยเข้าไม่ถึง ดำเนินการจ้างอาสาสมัครชักลากมูลฝอยในชุมชนมาช่วยในการปฏิบัติหน้าที่แต่ก็ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน จึงกล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคม ต่างพึ่งพาอาศัยกันและต่างต้องมีบทบาทภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามวาระโอกาสที่มาถึง การมีส่วนร่วมนั้นรวมถึงการร่วมด้วยช่วยกันในด้านความคิดเห็น การบริหารจัดการ ตลอดจนการเสียสละเวลา ความรู้ ความสามารถ และเงินทุนอื่น ๆ ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อบรรลุเป้าหมาย การจัดการขยะมูลฝอยจึงจำเป็นต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เพื่อที่จะลดปริมาณขยะมูลฝอย สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ชุมชนสามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง (กรุงเทพมหานคร, 2560)

จากความสำคัญของปัญหาและการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปพัฒนาชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

### ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เนื้อหาที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Cohen, J.M. and Uphoff, N. T. 1980)

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 2,896 คน(กรุงเทพมหานคร, 2563)

ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการทำวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสรุปผล ตั้งแต่เดือนมีนาคม – เดือนกันยายน พ.ศ. 2563

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

### ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
2. จากการวิจัย สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนอื่น ๆ ของสำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

### นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการกระจายโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนประกอบด้วย 4 ด้าน 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขยะมูลฝอย หมายถึง ขยะมูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่นบ้านพักอาศัย ธุรกิจร้านค้า สถานประกอบการ สถานบริการ ตลาดสด สถาบันต่าง ๆ ได้แก่ เศษอาหาร เศษผ้า ซากสัตว์ มูลสัตว์ รวมถึงเศษวัสดุก่อสร้าง

ชุมชนซอยสองพระ หมายถึง เป็นชุมชนเมือง ตั้งอยู่แขวงมหาพฤฒาราม เขตบางรัก เป็นพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานเขตบางรัก มีการจัดตั้งชุมชนขึ้นโดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้จัดตั้งเป็นชุมชนซอยสองพระ และได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งชุมชนซอยสองพระ โดยปลัดกรุงเทพมหานคร ตามระเบียบกรุงเทพมหานคร เมื่อปี 2536 (ชุมชนที่จัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานคร, 2563)

### แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

#### แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1980) ได้สรุปเป็นขั้นตอนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่ม ผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (View) ความชอบ (Preference) ความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

#### ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

สำนักงานเขตบางรัก เดิมเป็นอำเภอ ตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2450 โดยประกาศกระทรวงนครบาล รวมอำเภอขึ้นใน 4 อำเภอ ประกาศเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน ร.ศ. 127 ตรงกับ พ.ศ. 2450 อาศัยที่ของเอกชน ตั้งอยู่บนถนนสีพระยาเป็นที่ทำการชั่วคราว และได้สร้างที่ทำการถาวรขึ้นที่ถนนเรศ ต่อมาในปี พ.ศ. 2511 กรมการปกครองอนุมัติงบประมาณ 800,000 บาท ให้ทำการก่อสร้างอาคารที่ทำการอำเภอบางรักใหญ่ เป็นอาคาร 3 ชั้น เมื่อเดือนพฤษภาคม 2512 และได้เปิดให้บริการประชาชนเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2513

พื้นที่รับผิดชอบในการบริหารงาน 5 แขวง ประกอบไปด้วยแขวงบางรัก แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสีพระยา แขวงสีลม และแขวงสุริยวงศ์ รวมทั้งเพื่อความเหมาะสมกับการปกครอง การบริหารและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดต่อใช้บริการของกรุงเทพมหานคร (สำนักงานเขตบางรัก, 2563)

#### ข้อมูลทั่วไปของชุมชนซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

ชุมชนซอยสองพระ ตั้งอยู่ในเขตบางรัก ซึ่งเป็นชุมชนประเภทเมืองประกาศเป็นชุมชนที่จัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครเมื่อปี 2536 และเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอาศัยอย่างต่อเนื่อง

ชุมชนซอยสองพระตั้งอยู่ที่ในซอยสองพระ ถนนสีพระยา แขวงมหาพฤฒาราม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ห่างจากสำนักงานเขตบางรัก 1.5 กิโลเมตร เส้นทางคมนาคมเดินทางเข้าสู่ชุมชนซอยสองพระ โดยการเดินทางจากสำนักงานเขตบางรักใช้ 2 เส้นทาง มาตามทางหลวงถนนสีพระยา เลี้ยวซ้ายเข้าซอยสองพระ ประมาณ 1 กิโลเมตร และมาตามทางหลวงถนนพระรามที่ 4 เลี้ยวซ้ายเข้าซอยสองพระ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร การเดินทางสะดวกถนนลาดยาง แยกไปตามตรอกซอย (กรุงเทพมหานคร, 2563)

#### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเขตเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยและเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเขตเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยมีการจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม เสนอปัญหา ความต้องการการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ร่วมกับเทศบาลข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอย

พนัดดา อยู่คง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลปากพลี อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและน้อยที่สุดได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของของประชาชน ควรให้มีการให้ความรู้ความเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอย มีการส่งเสริมและสนับสนุน รมรงค์ในการจัดกิจกรรมและให้ชุมชนใส่ใจสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มากขึ้น



กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

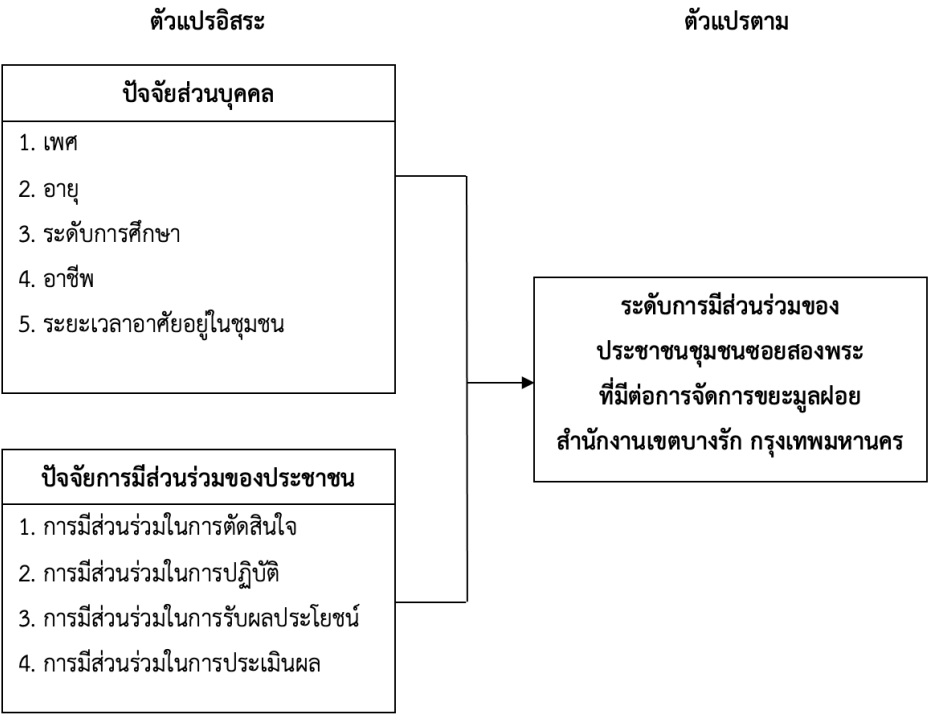
จากผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1980) ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร”

ซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 2,896 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จำนวน 351 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้สูตรของ Yamane (1973) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่ง



ภาพประกอบที่ 5 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อยู่ในชุมชน

ออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. อาชีพ และ 5. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

### วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม - เดือนกันยายน พ.ศ.2563 โดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองแก่ประชาชนที่อยู่ในชุมชนซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร แบบบังเอิญ

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้จากการเก็บข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดที่ได้เก็บข้อมูลมา จากนั้นจึงนำมาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป มีการดำเนินการดังต่อไปนี้ 1. ปังจ่ายส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยสถิติร้อยละ 2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ทำการวิเคราะห์สถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และสถิติค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

### ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ปังจ่ายส่วนบุคคล ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. อาชีพ และ 5. ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน

ปังจ่ายในการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยมี 4 ด้าน ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตัวแปรตาม ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

### สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบการกระจายของตัวแปรและข้อมูลทั่วไป

ของกลุ่มตัวอย่าง ค่าเฉลี่ย (Mean,  $\bar{X}$ ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D.)

### อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยสำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเขตเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยและเพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเขตเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยมีการจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในเขตเทศบาล ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม เสนอปัญหา ความต้องการการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ร่วมกับเทศบาลข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอย

### สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” ซึ่งทำการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนซอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยสำนักงานเขตบางรักกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งผลการวิจัยข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปังจ่ายส่วนบุคคลของประชาชนที่อยู่ในชุมชนซอยสองพระ สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

สรุปได้ ดังนี้

1.1 ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 45.90 ตามลำดับ

1.2 ประชาชนส่วนใหญ่อายุ 30 – 39 ปี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมาอายุ 40 – 49 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 อายุ 20 – 29 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 อายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.10 ตามลำดับ

1.3 ประชาชนส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษา/อนุปริญญา จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80 รองลงมาการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 29.90 การศึกษาอยู่ระดับประถมศึกษา จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 28.70 การศึกษาอยู่ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.60 ตามลำดับ

1.4 ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 27.60 รองลงมาอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 23.10 อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 18.20 อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.70 อาชีพรับราชการ จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 13.40 ตามลำดับ

1.5 ประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนระยะเวลา 5 – 10 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 34.50 รองลงมาอาศัยอยู่ในชุมชนระยะเวลา 11 – 15 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 อาศัยอยู่ในชุมชนระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 19.90 อาศัยอยู่ในชุมชนระยะเวลามากกว่า 15 ปี ขึ้นไป จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 15.40 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนชอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ( $\bar{X} = 3.86$  , S.D. = .474) เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.92$  , S.D. = .518) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.90$  , S.D. = .550) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก

( $\bar{X} = 3.80$  , S.D. = .551) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.80$  , S.D. = .541) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.80$  , S.D. = .551) การมีส่วนร่วมของประชาชนชุมชนชอยสองพระที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอย สำนักงานเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก ( $\bar{X} = 3.80$  , S.D. = .551) เมื่อจำแนกตามรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและบริหารจัดการผลกระทบที่อาจเกิดจากปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.89$  , S.D. = .767)

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องการให้ความสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.84$  , S.D. = .692)

2.1.3 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดกิจกรรมรณรงค์ใช้วัสดุจากธรรมชาติเพื่อลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.81$  , S.D. = .786)

2.1.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ชุมชน เกี่ยวกับการคัดแยกขยะแต่ละประเภท มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.77$  , S.D. = .699)

2.1.5 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดตั้งโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.73$  , S.D. = .772) ตามลำดับ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.80$  , S.D. = .541) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

2.2.1 การมีส่วนร่วมในการเสียค่าบริการรักษา หรือค่าบริการการจัดเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนแก่กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.91$  , S.D. = .672)

2.2.2 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกประเภทขยะภายในชุมชน จัดตั้งถังแยกขยะตามสีและประเภทวัสดุ เพื่อต่อการจัดเก็บและทำลาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.85$  , S.D. = .715)

2.2.3 การมีส่วนร่วมโครงการของชุมชนนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือนำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพเพื่อลดรายจ่ายในการจัดซื้อ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.84$  , S.D. = .750)

2.2.4. การมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของชุมชนในการรณรงค์ และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.79$  , S.D. = .731)

2.2.5 การมีส่วนร่วมในการนำวัสดุเหลือใช้มาดัดแปลงไว้ใช้ในครัวเรือน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.65$  , S.D. = .728) ตามลำดับ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.90$  , S.D. = .550) เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยตามลำดับ ดังนี้

2.3.1 การมีส่วนร่วมในการร่วมแรงร่วมใจกัน จัดการขยะทำให้เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.02$  , S.D. = .688)

2.3.2 การมีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะในครัวเรือนช่วยในการรักษาสะอาดและรักษาสิ่งแวดล้อมไม่ให้เกิดมลพิษในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.92$  , S.D. = .725)

2.3.3 การมีส่วนร่วมในการลดค่าใช้จ่าย จากการซื้อผลิตภัณฑ์แบบเดิม โดยนำบรรจุภัณฑ์เดิมกลับมาใช้เป็นบรรจุภัณฑ์ใหม่ เช่น ผลิตภัณฑ์ผงซักฟอก น้ำยาล้างจาน เป็นต้น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.91$  , S.D. = .713)

2.3.4 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการคัดแยกขยะและนำไปจำหน่ายแก่ร้านค้าต่าง ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.91$  , S.D. = .713)

2.3.5 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการนำขยะเหลือใช้มาดัดแปลงเป็นปุ๋ยหมัก มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.79$  , S.D. = .753) ตามลำดับ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.92$  , S.D. = .518)

เมื่อพิจารณารายชื่อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้

2.4.1 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลได้ ผลเสียหลังจากมีการให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.98$  , S.D. = .518)

2.4.2 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลรายรับในการจัดเก็บและทำลาย ซึ่งได้จากการขายขยะรีไซเคิลของแต่ละครัวเรือน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.97$  , S.D. = .738)

2.4.3 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ภายในชุมชนที่อยู่อาศัย รวมถึงรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.94$  , S.D. = .726)

2.4.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลสภาพแวดล้อมรวมถึงทัศนียภาพ และสุขภาพอนามัยของประชาชนใน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.93$  , S.D. = .668)

2.4.5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมถึงวิเคราะห์ปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน หลังจากมีการรณรงค์ในการใช้วัสดุจากธรรมชาติของแต่ละครัวเรือน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.81$  , S.D. = .735) ตามลำดับ

### ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม มีส่วนร่วมโดยให้ประชาชนได้เข้าถึงการตัดสินใจ มีการให้ความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้วัสดุธรรมชาติ และการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการคัดแยกขยะด้วยตนเอง รวมถึงรณรงค์ในการจัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชนให้มากขึ้น

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรให้ประชาชนมีการให้ความเข้าใจถึงการคัดแยกขยะมูลฝอยและสามารถสร้างรายได้แก่ตนเอง รวมถึงการให้ชุมชนใส่ใจสภาพแวดล้อมในชุมชน

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล ให้ประชาชนได้รู้ถึงผลกระทบของขยะมูลฝอยที่ทำลายสภาพแวดล้อม มีการทำกราฟเพื่อแสดงผลในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงที่มาทั้งก่อนและหลังการดำเนินการว่ามี

ส่วนใดที่มีการเปลี่ยนในทางที่ดีขึ้นภายในชุมชนและทำให้ชุมชนสวยงาม

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนและชุมชนเกี่ยวกับขยะมูลฝอย และการมีส่วนร่วมด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหา
2. ควรศึกษาโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยแบบสอบถามควบคู่แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

### บรรณานุกรม

- ธีระพงษ์ แก้วหาญ. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งประชาคมประชาสังคม*. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.
- ณัฐภาพ พมจินดา. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกองใหญ่ จังหวัดตราด*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปนัดดา อยู่คง. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลปากพลี อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก*. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- Cohen, J. M., and Uphoff, N. T. (1980). *Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarify Through Specificity*. New York: World Developments.
- กระทรวงมหาดไทย. [ออนไลน์]. (2558). *ขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563. จาก [http://www.dla.go.th/upload/news/type1/2018/8/39586\\_1.pdf?time=1534958602918](http://www.dla.go.th/upload/news/type1/2018/8/39586_1.pdf?time=1534958602918).
- กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการลดและคัดแยกขยะอย่างเป็นรูปธรรม*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563. จาก <http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000112/News/TRM/document%20TRM2/clean/1/4.pdf>.
- กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. (2560). *พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2560*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563. จาก [http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000066/Service/2558/ruksa/270358\\_2.pdf](http://www.bangkok.go.th/upload/user/00000066/Service/2558/ruksa/270358_2.pdf).
- กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. (2563). *ข้อมูลชุมชนที่จัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานคร*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563. จาก <https://www.charoensuk4.com>.

- สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7. [ออนไลน์]. (2558). *สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดเขตรับผิดชอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 7 (จ.เพชรบูรณ์ จ.ลพบุรี จ.สระบุรี จ.นครนายกและ จ.ปราจีนบุรี) ปี 2558*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563. จาก <http://www.mnre.go.th/reo07/th/information/more/456>.
- สำนักสิ่งแวดล้อม. [ออนไลน์]. (2562). *สรุปรายชื่อชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีการจัดการมูลฝอย ปี 2563*. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2563. จาก <https://drive.google.com/file/d/18b3z8XkKjB6Cc1krJkLiMg2qDDYWE8BJ/view?uspdrivesdk>.
- สำนักงานเขตบางรัก. [ออนไลน์]. (2563). *ประวัติความเป็นมาเขตบางรัก*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2563. จาก <https://www.bangkok.go.th/bangrak>.

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน  
เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร  
Participation of the Community Committee in Formulating Plan  
of Donmueang District, Bangkok Metropolitan Administration

พนิดา โพธิ์บุตรดี<sup>1</sup> ปกรณ์ ปรียากร<sup>2</sup>

Panida Phobootdee, Pakorn Priyakorn

Article History

Received: February 03, 2021

Revised: March 13, 2021

Accepted: April 4, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชนและเพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการพัฒนาชุมชนของเขตดอนเมือง ในการทำแผนชุมชน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนและระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนต่างๆ จำนวน 66 ตัวอย่าง คำนวณโดยใช้สูตรเครชีและมอร์แกน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีช่วงอายุ 41 - 60 ปี มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย/เทียบเท่า มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 14 ปี และมีระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชนต่ำกว่า 3 ปี การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 3.94, S.D. = 0.649) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 3.98, S.D. = 0.676) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 3.95, S.D. = 0.750) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 3.93, S.D. = 0.680) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X}$  = 3.90, S.D. = 0.712)

**คำสำคัญ:** การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน การทำแผนชุมชนเขตดอนเมือง

<sup>1</sup> นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master of Public Administration Program Kasem Bundit University.

E-Mail: eing.phanida@gmail.com\*Corresponding author

<sup>2</sup> รองศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Associate Professor, Ph.D. Master of Public Administration Program Kasem Bundit University



### Abstract

The objectives of this research were to study the level of participation in community committee in the formulation plan and to study the solutions of the community development in Donmueang District. In order to formulating plan, they were classified by gender, age, educational level, periods of living and holding a position in the community. The samples used in this research were 66 members, as specified by using of the Krejcie & Morgan, the data collecting by questionnaire and statistics used in this analysis were frequency, percentage, mean and Standard Deviation.

The results of this research found that most of the committees were female, between 41- 60 years old, having secondary/upper secondary or equivalent education, having residence period of 14 years or more and having period of holding position less than 3 years. Participation of the formulation plan was overall at high level ( $\bar{X} = 3.94$ , S.D. = 0.649). However, when considering in each aspect, it was found that participation in operations was in high level ( $\bar{X} = 3.98$ , S.D. = 0.676); participation in decision making was in high level ( $\bar{X} = 3.95$ , S.D. = 0.750); participation in evaluation was in high level ( $\bar{X} = 3.93$ , S.D. = 0.680); and participation in receiving benefits was in the medium level ( $\bar{X} = 3.90$ , S.D. = 0.712) respectively.

**Keyword:** participation, community committee, formulating plan of Donmueang District

### ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย

จากแนวนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ 12 ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนา ฉบับที่ 9 - 11 และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม แผนพัฒนา ฉบับที่ 12 มุ่งพัฒนาให้คนไทยทุกช่วงวัยเป็นคน ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี สร้างพลังทางสังคม โดยการสร้างชุมชนเข้มแข็ง พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มและสร้างจิตสำนึกพึ่งตนเอง แก้ปัญหาชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมบนยุทธศาสตร์ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

ในการจัดทำแผนชุมชนผ่านเวทีประชาคมตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556 - 2575) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 มหานครประชาธิปไตยมีตัวชี้วัด

เป้าประสงค์ คือ ชุมชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน การพัฒนาชุมชนในปัจจุบันเป็นการพัฒนาชุมชนโดยชุมชน ด้วยการรับฟังความคิดเห็นและเป็นผู้ริเริ่มการพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่งแผนพัฒนาชุมชนของแต่ละชุมชนจะเป็นแผนที่ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของชุมชน ปัญหา ความต้องการ และจุดเด่นของชุมชน มีการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และ แนวทางการแก้ไขปัญหา ลักษณะที่สามารถพัฒนาหรือควรส่งเสริมหรือนำมาใช้ประโยชน์และแนวทาง/วิธีการพัฒนาหรือส่งเสริมสนับสนุนจัดทำแผนพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน มีโครงการความต้องการหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาของชุมชนในแต่ละปีจะถูกนำเสนอเพื่อขอรับ การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ การมีแผนพัฒนาชุมชนจึงมีความสำคัญต่อชุมชนในการแสดงถึงความต้องการและสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ในการจัดสรรงบประมาณ ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

สำนักงานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 3 แขวง ได้แก่ แขวงดอนเมือง มีจำนวน 51 ชุมชน แขวงสีกัน มีจำนวน 29 ชุมชนและแขวงสนามบิน มีจำนวน 15 ชุมชน

รวมทั้งหมด 95 ชุมชน (สำนักงานเขตดอนเมือง, 2562) มีแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างมีแบบแผนทั้งทางกายภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม อนามัยและจิตใจ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา การพัฒนาชุมชนจึงจำเป็นต้องอาศัยประชาชนในชุมชนเป็นกำลังสำคัญ เพราะประชาชนมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อชุมชนของตน เป็นผู้รู้ถึงสภาพของปัญหาและความต้องการต่างๆของชุมชนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะปัญหาความเดือดร้อนของชุมชนในด้านต่างๆ เช่น ปัญหาเรื่องคุณภาพชีวิตของบุคคลในสังคม ปัญหาการจราจร ยาเสพติด รวมถึงปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เขตดอนเมือง การพัฒนาชุมชนจึงจำเป็นต้องเน้นไปที่การพัฒนาประชาชนในชุมชน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของชุมชนนั้นๆ ให้เกิดการพัฒนทั้งประชาชนและชุมชน โดยประชาชนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนนั้น จึงเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาและนำโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนที่จัดทำโดยชุมชนบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงานเขตดอนเมือง ดำเนินการโดยคณะกรรมการชุมชน ซึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกจากสมาชิกในชุมชนนั้นๆ ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชน และกรรมการชุมชน พ.ศ. 2555 ระเบียบดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการชุมชน มีหน้าที่ เช่น พัฒนาชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชน ดูแลทรัพย์สินและสาธารณสมบัติของชุมชน ประสานงานและดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย หน่วยงานราชการ องค์กรและหน่วยงานเอกชนต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนตลอดจนหน้าที่อันสำคัญคือ การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อเป็นแผนงานในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาในเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร” เพื่อต้องการทราบถึงปัญหา ข้อเสนอแนะ แนวทางการแก้ไขที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการพัฒนาชุมชนของเขตดอนเมือง

### ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของคณะกรรมการชุมชน ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และ 5. ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชน
2. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชนต่างๆ จำนวน 79 คน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากสำนักงานเขตดอนเมือง โดยเลือกจากชุมชนที่ผู้ศึกษารับผิดชอบดูแลชุมชนจำนวน 9 ชุมชน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนมิถุนายน 2563 ถึงเดือนกันยายน 2563

ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชุมชนจัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2555 จำนวน 9 ชุมชน

### ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
3. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
4. นำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปเผยแพร่เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารในการพัฒนาชุมชนของเขตดอนเมืองตลอดจนผู้สนใจทั่วไป

### นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขดำเนินงานพัฒนาชุมชน ในลักษณะของการเข้ามาเป็นคณะกรรมการชุมชนหรือการเข้ามามีการจัดการใน 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล

“แผนชุมชน” หมายความว่า แนวทางในการพัฒนา และดำเนินงานของชุมชนอย่างมีทิศทางตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหให้เป็นไปตามความต้องการและสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนได้ร่วมกันคิดกำหนดแนวทางกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอกด้วยการคำนึงถึงศักยภาพทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในชุมชน

### แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

Cohen and Uphoff (1980 อ้างถึงใน กัญญาณิตย์ กาฬภักดี, 2557) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปในขั้นตอนการตัดสินใจ ไม่ได้หมายความว่า จะเป็นการตัดสินใจได้เพียงอย่างเดียว ยังใช้ตัดสินใจควบคู่ไปกับขั้นตอนการปฏิบัติการด้วยการตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์และการประเมินผลในกิจกรรมการพัฒนาด้วย โดยที่ผลประโยชน์นั้นเป็นผลมาจากขั้นตอนการตัดสินใจแล้วทั้งสิ้น นอกจากนี้ ก็ยังมีผลสะท้อนกลับจากการประเมินผลและการปฏิบัติการกลับไปสู่การตัดสินใจอีกด้วย การมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff แบ่งออกเป็น 4 รูปแบบดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

โดยมีแนวความคิดว่าการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ขั้นตอน ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญ ซึ่งในแนวทางการมีส่วนร่วมนั้น มุ่งให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่มีบทบาทในทุกๆ เรื่อง ไม่ใช่ว่ากำหนดให้ประชาชนปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทุกอย่าง

ต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิด

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนการตัดสินใจมีความสำคัญมาก เนื่องจากส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์และการประเมินผล และจากการปฏิบัติการก็มีผลกระทบต่อ การรับผลประโยชน์และการประเมินผล ขณะเดียวกัน การปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์และการประเมินผลยังส่งผลกระทบย้อนกลับสู่การตัดสินใจด้วย

John and Norman (1997 อ้างถึงใน โสภิตา ศรีนุ่น, 2558) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคลมีหลายปัจจัย ดังนี้

1. อายุและเพศ
2. รายได้
3. แหล่งรายได้
4. การศึกษา
5. การแบ่งแยกทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ชุมชนและถิ่นกำเนิด
6. อาชีพ
7. ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานในท้องถิ่น
8. การถือครองที่ดินและสภาพการได้รับการว่าจ้าง ระยะเวลาในการถือครองที่ดินและการได้รับการว่าจ้างนั้น

Cohen and Uphoff (1981 อ้างถึงใน สมบัติ นามบุรี, 2562) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดระบบหรือกำหนดระบบของโครงการ เป็นการประเมินปัญหาหรือทางเลือกที่สามารถเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนา
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เป็นการดำเนินงานตามโครงการและแผนงานและเป็นการก่อให้เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของกิจการและผลที่ปรากฏ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 3.1 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านวัตถุ 3.2 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านสังคม 3.3 การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในด้านบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวัดผลและวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน เพื่อหาแนวทางแก้ไขการทำงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

กัญญาณิตย์ กาฬภักดี (2557) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมไว้ 5 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน
2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของชนในชาติ
3. ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกร่วมกัน

#### 4. ทฤษฎีสรางผู้นำ

#### 5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร

คณะกรรมการชุมชนตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยชุมชนและกรรมการชุมชน พ.ศ. 2555 โดยมีปลัด กรุงเทพมหานครรักษาการตามระเบียบนี้ คณะกรรมการชุมชน หมายความว่า ตัวแทนของสมาชิกชุมชน ซึ่งได้รับการเลือกตั้ง จากสมาชิกชุมชนในชุมชนหนึ่งให้มีกรรมการชุมชนซึ่งมาจากการเลือกตั้งจำนวนอย่างน้อยชุมชนละเจ็ดคน ไม่เกินจำนวนสิบห้าคน

คณะกรรมการชุมชนประกอบด้วยตำแหน่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1. ประธานกรรมการ 2. รองประธานกรรมการ 3. เลขานุการ 4. เกรียฎิก 5. นายทะเบียน 6. ประชาสัมพันธ์ 7. ตำแหน่งอื่นใดตามที่คณะกรรมการชุมชนเห็นสมควรแต่งตั้ง

#### สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตดอนเมือง

“เขตดอนเมือง” เป็นหนึ่งใน 50 เขตของ กรุงเทพมหานคร สภาพทั่วไปเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่น โดยมีแหล่งสถาบันราชการอยู่ทางด้านตะวันออกของพื้นที่เขต ดอนเมืองมีพื้นที่มากเป็นอันดับที่ 11 ของกรุงเทพมหานคร

ดอนเมือง เป็นพื้นที่ที่ราบสูงน้ำท่วมไม่ถึง เดิมพื้นที่บริเวณนี้มีชื่อเรียกว่า ดอนอิเหี้ยย เนื่องจากมีนกเหี้ยยและนกแร้งอาศัยหากินอยู่เป็นจำนวนมาก การคมนาคม มีแต่เพียงทางรถไฟที่จะเข้ากรุงเทพมหานคร หรือออกไปสู่ต่างจังหวัดเท่านั้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2469 ทางรถไฟได้พิจารณาจัดตั้งกองการบินสังกัดกองทัพบกขึ้น ซึ่งภายหลังได้ยกฐานะเป็นกองทัพอากาศ พร้อมทั้งได้ขอพระราชทานเปลี่ยนชื่อจากดอนอิเหี้ยยเป็นดอนเมือง โดยอยู่ในฐานะตำบลดอนเมืองและต่อมาเป็นตำบลตลาดบางเขน อำเภอบางเขน จังหวัดพระนคร จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติจัดตั้งกรุงเทพมหานครขึ้นแทนที่นครหลวงกรุงเทพธนบุรีซึ่งเกิดจากการรวมกันของ จังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี อำเภอบางเขนได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเขตบางเขน ส่วนตำบลต่างๆในท้องที่ก็มีฐานะเป็นแขวง ภายหลังพื้นที่เขตบางเขนมีความเจริญและมีประชากรหนาแน่นขึ้น พื้นที่บางแห่งอยู่ไกลจากสำนักงานเขต กระทรวงมหาดไทยจึงได้รวมแขวงสีกัน แขวงทุ่งสองห้อง และแขวงตลาดบางเขนจัดตั้งเขตดอนเมือง จากนั้นก็ได้มีประกาศ

กระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตดอนเมืองและจัดตั้งเขตหลักสี่เมื่อ วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ทำให้แขวงตลาดบางเขนถูกแบ่งออกเป็นสองส่วน คือส่วนที่แยกไปรวมกับเขตหลักสี่กับส่วนที่ยังอยู่ในเขตดอนเมือง ต่อมากรุงเทพมหานครจึงประกาศจัดตั้งแขวงสีกันเต็มพื้นที่เขตดอนเมือง โดยรวมพื้นที่แขวงตลาดบางเขนเดิมเข้าไว้ด้วยเพื่อความชัดเจนในการปกครอง

#### งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุทธพงษ์ เสาประมงค์ (2555) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผลวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในด้านปัจจัยส่วนบุคคลและด้านปัจจัยทางสังคม พบว่า ในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

กัญญาณิย์ กาฬภักดี (2557) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด” ผลวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุ 61 ปีขึ้นไป การศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ 2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อของการมีส่วนร่วมพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นอันดับแรกในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในระดับน้อย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติระดับน้อย และอันดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลในระดับน้อย

วิษณุ หยกจินดา (2557) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับ

ไทร อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร” ผลวิจัยพบว่า 1. ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จำนวน 322 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุ 20 ปีขึ้นไป - 30 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม/ทำสวน/ทำไร่/ทำนา 2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาโดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยมีระดับการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และอันดับสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

โสภิตา ศรีนุ่น (2558) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมี ส่วนร่วมในการปฏิบัติการมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ และพบว่าเพศ อายุ สถานภาพและอาชีพที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษาและรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเบตง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

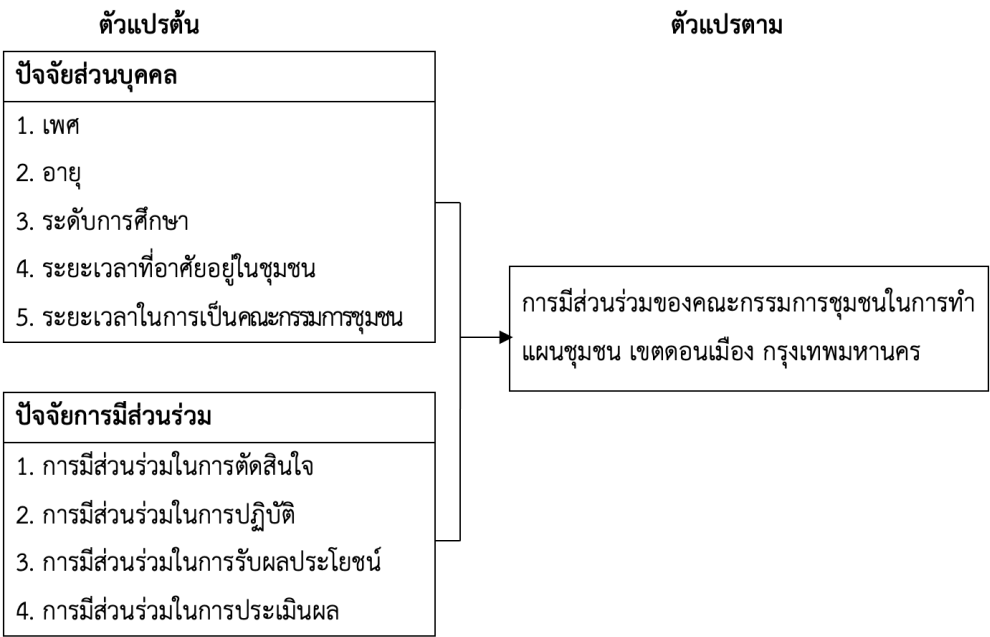
สุจิตรา สะพุ่ม (2558) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ ททท. กรณีศึกษา : เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี” ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมของตัวแทนประชาชนในเชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านวัฒนธรรม พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ข้อมูลนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวของตัวแทนประชาชนในเชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดการ พบว่านโยบายการจัดการการท่องเที่ยว

เที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3. ข้อมูลการมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและประเด็นปัญหาร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลร่วมกันและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่าการมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ณัญญา แสนธรรม (2562) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผน โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ เมื่อพิจารณาสามารถแยกเป็นด้าน ได้ดังนี้ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนอยู่ในระดับมาก 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนอยู่ในระดับมาก 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก

### กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรต้นในกรอบแนวคิด โดยแยกเป็นปัจจัยส่วนบุคคลตามแนวคิดของ John and Norman (1997 อ้างถึงใน โสภิตา ศรีนุ่น, 2558) และตัวแปรตามในกรอบแนวคิด โดยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980, อ้างถึงในกัญญาณีย์ กาฬภักดิ์, 2557)



ภาพประกอบที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร จากชุมชนทั้งหมด 95 ชุมชน ได้คัดเลือกมาจำนวน 9 ชุมชน ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบดูแลชุมชนได้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 79 คน (สำนักงานเขตตอนเมือง, 2562) ประกอบด้วย 1.ชุมชนบูรพา 16 2.ชุมชนบูรพา 18 3.ชุมชนประชากร 4 4.ชุมชนสะพานปูน 5.ชุมชนร่มเย็น 1 6.ชุมชนหมู่บ้านกัญจน์เพชรวิลล่า 7.ชุมชนตอนเมืองวิลล่า 8.ชุมชนเจษฎา 1 และ 9.ชุมชนบัณฑิตโฮม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในพื้นที่เขต ตอนเมือง กรุงเทพมหานคร 9 ชุมชน ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบดูแลชุมชน โดยใช้สูตรการคำนวณของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงในธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) จำนวน 66 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยพิจารณาจากโครงสร้างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

1. สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และ 5. ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชน โดยเป็นแบบปลายปิด (Close ended Question) ให้เลือกตอบในช่องที่กำหนด
2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชนตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) ทั้ง 4 ด้าน รวมทั้งสิ้น 20 ข้อ ลักษณะคำถามจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ประยุกต์ใช้ ของ Likert Scale ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ 2541) ใช้ระดับในการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาค
3. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยสร้างลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด



### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการขอความร่วมมือแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่คณะกรรมการชุมชนซึ่งผ่านการคัดเลือกมาแบบเจาะจง จำนวน 66 คน และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และลงรหัสข้อมูล

### การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์มีขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา
2. บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
4. ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

### ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ 1. เพศ 2. อายุ 3. ระดับการศึกษา 4.ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 5.ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชน

ปัจจัยการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

### สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ( ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

### อภิปรายผล

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษามี

ประเด็นสำคัญที่นำมาเสนออภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับยุทธพงษ์ เข้าประมงค์ (2555) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าในการทำแผนพัฒนาชุมชนนั้น คณะกรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการต่างๆในการปฏิบัติงานตามแผนชุมชนทำให้ได้รับผลประโยชน์ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ส่งผลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยสามารถแยกวิเคราะห์เป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับวิชญ์ หยกจินดา (2557) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีระดับอยู่ในระดับมากเนื่องจากคณะกรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการค้นหาความต้องการของชุมชนและกำหนดวิธีการแก้ปัญหาของชุมชน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับ วิชญ์ หยกจินดา (2557) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อนจังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีระดับอยู่ใน ระดับมากเนื่องจากคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการชุมชนต่างๆในการปฏิบัติงานตามแผนชุมชน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในระดับมากสอดคล้องกับ ณาฏิกา แสนธรรม (2562) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำ



แผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีระดับอยู่ในระดับมากเนื่องจากคณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินการได้ตามเป้าหมายทำให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพัฒนาศักยภาพของตัวเองจากการร่วมทำแผนพัฒนาชุมชน

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับ ฅาญิกา แสนธรรม (2562) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษา พบว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมี ส่วนร่วมในระดับมาก ซึ่งในความคิดเห็นของผู้วิจัยอาจกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีระดับอยู่ในระดับมาก เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไขปัญหามาจากผลการติดตามประเมินงานแผนชุมชน มีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะทำงานและติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขต ดอนเมือง กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มาเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการในการติดตามผลและสุดท้ายด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ ฅาญิกา แสนธรรม (2562) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ ชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผน โดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ

### สรุปผลการวิจัย

1. คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 – 60 ปี มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น / ตอนปลาย / เทียบเท่า มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 14 ปี และมี

ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการชุมชนต่ำกว่า 3 ปี

2. ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 4 ด้าน ในภาพรวมระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .649 เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .676

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .750

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .680

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .712

### ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรที่จะส่งเสริมประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของแผนพัฒนาชุมชนและผลดีที่จะเกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน เสริมสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมในการตัดสินใจด้วยวิธีการที่หลากหลาย

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรที่จะจัดสรรแบ่งเวลาในการติดต่อประสานงานและดำเนินงานที่อยู่ในช่วงเวลาราชการ ดำเนินการในเรื่องที่สามารถ ดำเนินการได้ก่อน และแบ่งงานกันในการประสานงานเพื่อให้การดำเนินการเสร็จตามเป้าหมาย หรืออาจดำเนินการติดต่อประสานงานโดยใช้ช่องทางออนไลน์ที่สะดวก รวดเร็วและทันเวลา

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรที่จะศึกษาเรียนรู้ถึงผลประโยชน์จากการจัดทำแผนชุมชนมีการ

ประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น คณะกรรมการควรเข้าร่วมตั้งแต่แรกเพื่อการดำเนินงานแก้ปัญหาที่ตรงกับความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรที่จะสร้างจิตสำนึกและตระหนักในหน้าที่ของคณะกรรมการในการเข้าร่วมตรวจสอบงบประมาณ เพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรม มีผลการใช้งบประมาณไปในทางที่ถูกต้องและสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลยุทธ์ในการสนับสนุนให้คณะกรรมการและประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน เพื่อให้

ได้แผนชุมชนที่สามารถแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนอย่างแท้จริง

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรหรือปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากปัจจัยส่วนบุคคล ที่น่าจะมีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตตอนเมือง กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนที่มีความครอบคลุมมากขึ้น

3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการทำแผนชุมชนระหว่างเขตอื่นในกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบถึงปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน

### บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2553). *เอกสารการขับเคลื่อนกระบวนการแผนชุมชน*. กรุงเทพฯ : สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *การวิจัยธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล. (2562). *แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี*. กรุงเทพฯ : สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กรุงเทพมหานคร.
- สำนักสนับสนุนสภามงคลชุมชน. (2559). *การจัดทำแผนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น*. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- สมบัติ นามบุรี. (2562). “ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์”. *วารสารวิจัยวิชาการ*. 2.
- กัญญาณิย์ กาฬภักดี. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนบ้านไม้รูด ตำบลไม้รูด อำเภอลองใหญ่ จังหวัดตราด*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณาฎิกา แสนธรรม. (2562). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ยุทธพงษ์ เชาว์ประมงค์. (2555). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอบึงนาราง จังหวัดจันทบุรี*. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุจินตรา สะพุ่ม. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของททท กรณีศึกษา : เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี*. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม การบริการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- โสภิตา ศรีนุ่น. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ตำบลเบตง อำเภอเบตง จังหวัดยะลา*. สารนิพนธ์  
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Cohen, J. M. and Uphoff, N. T. (1977). *Rural Development Participation : Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. Cornell University Rural Development Committee: Ithaca, NY.
- \_\_\_\_\_. (1980). *Participations Place in Rural Development : Seeking Clarity Through Specificity*. New York :  
World Developments.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. [ออนไลน์]. (2563). *เขตตอนเมือง*. เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org>. (สืบค้น 12 สิงหาคม 2563).
- สำนักงานเขตตอนเมือง. [ออนไลน์]. (2563). *ข้อมูลทั่วไปของเขตตอนเมือง*. เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkok.go.th>. (สืบค้น  
12 สิงหาคม 2563 ).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. [ออนไลน์]. (2563). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12  
พ.ศ. 2560-2564*. เข้าถึงได้จาก : <https://www.nesdc.go.th>. (สืบค้น 12 กรกฎาคม 2563).

ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี  
ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

Understanding of Promotion in the Aging Dead Allowance Management of  
Department of Bangkoknoi District, Bangkok Metropolitan Administration

ยุวดี รัชย์ศรี<sup>1</sup> ปกรณ์ ปรียากร<sup>2</sup> ทิพนาด ชารีรักษ์<sup>3</sup>

Yuwadee Rayubsri, Pakorn Priyakorn, Tippanad Chareerak

Article History

Received: March 5, 2021

Revised: March 30, 2021

Accepted: April 3, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มาติดต่อราชการสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อายุ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 367 คน สำหรับการกำหนดกลุ่มตัวอย่างมาจากสูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ เป็นสูตรที่ยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ที่ระดับ 0.05 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มาติดต่อราชการสำนักงานเขตบางกอกน้อยส่วนใหญ่เป็น เพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท พักอาศัยอยู่กับครอบครัว ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุทางสมาชิกในชุมชน ระดับความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 0.53$ , S.D. = .204) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านเอกสารประกอบการยื่นคำขอเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ ( $\bar{X} = 0.55$ , S.D. = .280) รองลงมาด้านคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เสียชีวิตขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ ( $\bar{X} = 0.53$ , S.D. = .205) ด้านการตรวจสอบข้อมูลและพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน ( $\bar{X} = 0.52$ , S.D. = .323) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านกรยื่นคำขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ ( $\bar{X} = 0.51$ , S.D. = .259)

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ, การสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุ

<sup>1</sup> นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master of Public Administration, Kasem Bundit University E-Mail: eing.phanida@gmail.com \*Corresponding author

<sup>2</sup> ผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Director of Master of Public Administration, Kasem Bundit University

<sup>3</sup> อาจารย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Lecturer, Kasem Bundit University

### Abstract

The objective of this research paper focuses on levels of understanding in promotion the aging dead allowance management of department of Bangkoknoi District, Bangkok Metropolitan Administration. The data have been collected from 367 people, over 20 years old, who contacted the department. Those have been selected by Taro Yamane method at 0.05. The collected data have been analysed and interpreted in frequency, percentage, mean, and Standard Deviation. The research result reveals that most of them are males, age between 51-60 years, high educated, general employees, monthly earned during 10,001 – 15,000 baht, stay with their family, received the information channels from community membership. On the levels of their understanding, it stated that the middle levels, in overall, have been found in ( $\bar{X}$  = 0.53, S.D. = .204), When considered in aspect it is, documents attached ( $\bar{X}$  = 0.55, S.D. = .280), qualifications of aging dead. ( $\bar{X}$  = 0.53, S.D. = .205), check and permission payment ( $\bar{X}$  = 0.52, S.D. = .323) and received money for funeral management. ( $\bar{X}$  = 0.51, S.D. = .259) respectively.

**Keywords:** understanding, aging dead allowance promotion, aging persons

### บทนำ

ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุมาตั้งแต่ พ.ศ. 2548 และกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุระดับสมบูรณ์ใน พ.ศ. 2564 หมายถึง สังคมที่มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด โดยคาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด คือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (ศิริลักษณ์ มีมาก และคณะ, 2562) ปี พ.ศ. 2560 มีผู้สูงอายุที่ได้รับสิทธิตามโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 3,843,585 คน และผู้สูงอายุอยู่ในครัวเรือนยากจนตามเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน จำนวน 37,060 คน รวมทั้งอัตราการตายของผู้สูงอายุที่มีจำนวนลดลงเป็น ร้อยละ 2.23 ต่อปี (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) การเตรียมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11(12)ได้กำหนดสิทธิของผู้สูงอายุในการได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม 2547 โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ออกประกาศกระทรวงฯ เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการสงเคราะห์ ในการจัดการศพตามประเพณี

เป็นระเบียบปฏิบัติในการสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุ ที่ได้รับสิทธิต้องมีฐานะยากจนไม่มีญาติ หรือมีญาติแต่ไม่สามารถจัดการศพได้ ในปี พ.ศ. 2552 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีนโยบายจ่ายค่าจัดการศพให้แก่ผู้สูงอายุทุกคน เพื่อเป็นสวัสดิการและได้ออกประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี พ.ศ.2552 ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณีไว้ว่าเป็นผู้สูงอายุที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย ผู้สูงอายุทุกคนที่ถึงแก่กรรม จึงได้รับสิทธิตามประกาศฉบับนี้ ตั้งแต่วันที่ 7 สิงหาคม 2552 เป็นต้นไป

ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ มีมติเมื่อวันที่ 21 มกราคม 2553 มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ศึกษา ปรับปรุงแนวทางการจ่ายเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ เพื่ออำนวยความสะดวก โดยการเพิ่มที่ว่าการอำเภอและสำนักงานเขต สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยรับคำร้องและจ่ายค่าจัดการศพผู้สูงอายุ นอกเหนือจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและศูนย์คุ้มครองสวัสดิภาพชุมชน สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หลังจากการแก้ไขประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ

มนุษย์ ปี พ.ศ. 2552 และ ปี พ.ศ. 2553 ที่ให้ช่วยเหลือผู้สูงอายุทุกคนที่เสียชีวิต จึงทำให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประสบปัญหาเรื่องงบประมาณในการช่วยเหลือให้กับผู้สูงอายุที่เสียชีวิตทุกคน ส่งผลให้ทำให้มียอดค้างจ่ายจำนวนมาก ในปี 2557 สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุได้ประสบปัญหาและอุปสรรคของการสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีที่มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อผู้มายื่นขอสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี จึงได้แก้ไขประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี พ.ศ. 2557 ที่ให้ช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุทุกคนมาเพื่อให้เฉพาะผู้สูงอายุที่ยากจนใช้เป็นระเบียบปฏิบัติ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563)

ปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2563 กรมกิจการผู้สูงอายุ โดยกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ ได้แก้ไขประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องการสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี โดยประกาศดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2563 เล่ม 137 ตอนพิเศษ 117 ง มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 20 พฤษภาคม 2563 (ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563) ซึ่งมีความแตกต่างจากประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี พ.ศ. 2557 อยู่หลายประการ

ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากร สังกัดฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตบางกอกน้อย มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินนโยบายโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี เป็นผู้รับเรื่อง ตรวจสอบคุณสมบัติ และเบิกจ่ายเงินให้กับผู้ยื่นคำขอ ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงสนใจ ทาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่เขตบางกอกน้อย เกี่ยวกับการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีมีมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้นำผลการศึกษาวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน

## วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

## นิยามศัพท์

1. ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์ การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของประชาชนในพื้นที่เขตบางกอกน้อย
2. การสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี หมายถึง การช่วยเหลือเป็นเงินในการจัดการศพผู้สูงอายุ รายละเอียดสามพันบาท เฉพาะผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปี ขึ้นไป รายได้และทรัพย์สินรวมกันตลอดทั้งปี ไม่เกิน 100,000 บาท หรือผู้สูงอายุที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
3. ผู้ยื่นคำขอรับเงินสงเคราะห์ค่าจัดการงานศพผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีซึ่งได้แก่ บิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้องของผู้สูงอายุที่เสียชีวิต รวมทั้งมูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์
4. ผู้ให้คำรับรองรับผิดชอบในการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี หมายถึง ผู้อำนวยการเขต หรือประธานชุมชน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ ผู้ปกครองสถานดูแล ผู้อำนวยการสถานคุ้มครอง

## ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาประเมินความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน 1.ด้านการยื่นคำขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 2.ด้านคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เสียชีวิตขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 3.ด้านเอกสารประกอบการยื่นคำขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 4. ด้านการตรวจสอบข้อมูลและพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน
2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มติดต่อนานการทั้ง 10 ฝ่าย ของสำนักงานเขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อายุ 20 ปีขึ้นไปช่วง เดือนกันยายน 2563 จำนวน 367 คน



3. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่เขต บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาของการวิจัย เริ่มตั้งแต่ เดือน มิถุนายน 2563 ถึง เดือน ตุลาคม 2563

### แนวคิดและทฤษฎี

Bertrand Russell (1926 อ้างถึงใน นวรัตน์ พัฒโนทัย, 2555: 6) ได้ให้ความหมายของความรู้ คือ อาจกำหนดไว้ให้เชื่อสิ่งที่อยู่ในข้อตกลงกับข้อเท็จจริง แต่ปัญหาคือ การที่ไม่มีใครรู้ในสิ่งที่เชื่อ คือ ไม่มีผู้รู้สิ่งที่เป็นจริงและไม่มีผู้รู้ในสิ่งที่จัดเรียงไว้ตามข้อตกลง

ธนพล สมัครการ (2550: 24) ได้ให้ความหมายของความรู้ คือ ความจำในสิ่งที่มีประสบการณ์มาก่อน เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้รับการศึกษา ค้นคว้า สังเกต รวบรวมเป็นความจำเก็บไว้ และแสดงออกมาโดยการจำได้ ซึ่งสามารถสังเกตและวัดได้

ความเข้าใจ คือ กระบวนการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถครุ่นคิดถึงสิ่งนั้น และสามารถเชื่อมโยงกับ (concept) เพื่อจัดกับกับสิ่งนั้นได้อย่างเพียงพอ สิ่งที่กำลังถกเถียงนี้อาจจะมีลักษณะเป็นนามธรรม หรือเป็นสิ่งที่ทางกายภาพก็ได้ เช่น บุคคล สถานการณ์และสาร (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, [ออนไลน์]. 2563)

นัยนา ไชยสุระ (2562: 13) กล่าวว่า ความเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง ความสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องราวต่าง ๆ ได้ทั้งภาษา รหัส สัญลักษณ์ ทั้งรูปธรรมและนามธรรม แบ่งเป็น การแปลความความ การตีความ การขยายความ

Rosenberg and Hovland (1960: P.4 อ้างถึงใน นวรัตน์ พัฒโนทัย, 2555: 6) อธิบายความหมายของการเข้าใจไว้ว่า ความรับรู้ ความนึกคิด และความเชื่อตามแนวคิดใด ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถแสดงออกมาได้โดยคำถามที่อยู่ในรูปการพิมพ์หรือคำพูด เช่น ถ้าผู้ที่สนใจ อยากรู้ว่าประชาชนมีความเข้าใจและมีทัศนคติต่อเรื่องใดๆ ผู้หนึ่งสามารถสำรวจความคิดเห็นได้ โดยการสัมภาษณ์หรือกรอกแบบสอบถามได้ เป็นต้น

### แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ

สิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิ

ได้รับการคุ้มครอง ส่งเสริมและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1. ด้านการแพทย์และสาธารณสุข 2. ด้านการศึกษา การศาสนาและข้อมูลข่าวสาร 3. ด้านการประกอบอาชีพ ฝึกอาชีพที่เหมาะสม 4. ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย/ชุมชน 5. ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น 6. ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง 7. ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ 8. ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรม หรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง ช่วยเหลือเป็นเงินได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม 9. การให้คำแนะนำปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี และในทางการแก้ไขปัญหาคอรัว 10. กรณีผู้สูงอายุที่เดือดร้อนจะ ได้รับการช่วยเหลือตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง การคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ที่ประสบความเดือดร้อน 11. ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุ ซึ่งมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ 12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ 13. การอื่นที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ได้แก่ การจัดบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ การจัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และการจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนดผู้ดูแลการเลี้ยงดูบุพการี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลรัษฎากร 14. ด้านกองทุนผู้สูงอายุ (คู่มือสิทธิผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546, [ออนไลน์]. 2563)

### กฎหมายและประกาศที่เกี่ยวข้อง

1. ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง การสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี
2. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (12) เรื่องการสงเคราะห์ในการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี
3. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม



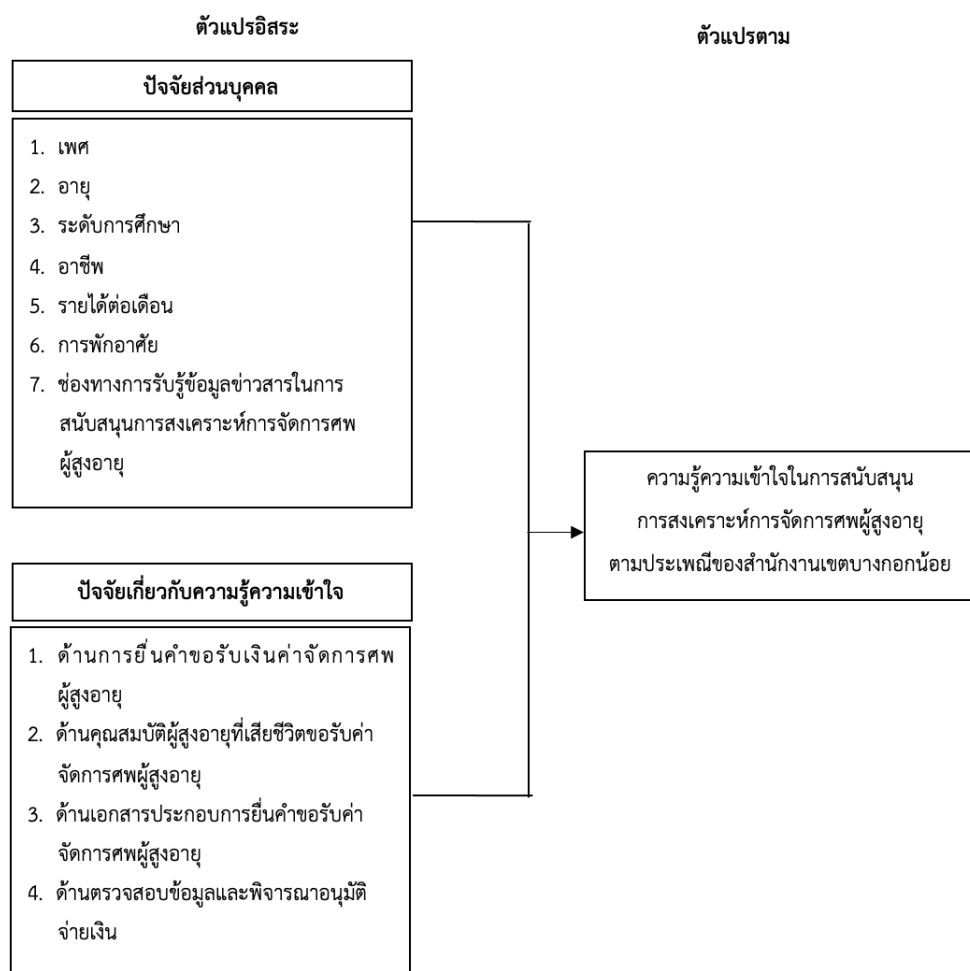
และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 พ.ศ. 2553 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2553

#### ข้อมูลพื้นฐานของสำนักงานเขตบางกอกน้อย

สำนักงานเขตบางกอกน้อย เป็น 1 ใน 50 เขต ของ กรุงเทพมหานคร ถือเป็นเขตอนุรักษ์เมืองเก่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมทางฝั่งธนบุรี แบ่งการบริหารราชการ เป็น 10 ฝ่าย ซึ่งเหมือนกันทุกเขตทั้ง 50 เขต ของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ 1.ฝ่ายปกครอง 2.ฝ่ายทะเบียน 3.ฝ่ายโยธา 4.ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล 5.ฝ่ายรายได้ 6.ฝ่ายรักษาความสะอาดและสวนสาธารณะ 7.ฝ่ายการศึกษา 8.ฝ่ายการคลัง 9.ฝ่ายเทศกิจ และ 10.ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมในแต่ละวันมีประชาชนมาติดต่อราชการฝ่ายต่าง ๆ ทั้ง 10 ฝ่าย โดยเฉลี่ยประมาณ เดือนละ 4,361 คน (สำนักงานเขตบางกอกน้อย, [ออนไลน์]. 2563)

#### กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คู่มือการดำเนินโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ประจำปีงบประมาณ 2563 (ฉบับปรับปรุง) ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง การสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ผู้วิจัยสามารถสรุปนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการยื่นคำขอรับเงินค่า จัดการศพผู้สูงอายุ 2.ด้านคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เสียชีวิตขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 3.ด้านเอกสารประกอบการยื่นคำขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ และ 4.ด้านตรวจสอบข้อมูลและพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน ดังนี้ (ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2563)



ภาพประกอบที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการดำเนินการวิจัยประเภทงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บกลุ่มตัวอย่าง

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่มาติดต่อราชการสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร อายุ 20 ปีขึ้นไป สำนักงานเขตบางกอกน้อยมีประชากรมาติดต่อราชการในแต่ละเดือน เฉลี่ยเดือนละ จำนวน 4,361 คน (สำนักงานเขตบางกอกน้อย, [ออนไลน์]. 2563) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของTaro Yamana เป็นสูตรที่ยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ที่ระดับ 0.05 โดยใช้สูตรในการคำนวณ (วัลลภฯ สุขสวัสดิ์, 2561: 72) จำนวน 367 คน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากโครงสร้างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ 1.เพศ 2.อายุ 3.ระดับการศึกษา 4.อาชีพ 5.รายได้ต่อเดือน 6. การพักอาศัย และ 7.ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี รวมจำนวน 7 ข้อ โดยเป็นคำถามแบบปลายปิด ให้เลือกคำตอบในช่องที่กำหนด
2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการยื่นขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 2. ด้านคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เสียชีวิตขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 3. ด้านเอกสารประกอบการยื่นคำขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 4. ด้านการตรวจสอบข้อมูลและพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน มีคำถามทั้งหมด 20 ข้อ เป็นระดับการวัดข้อมูลประเภทนามบัญญัติ (Nominal Scale) มีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ (Dichotomous Questions) คือ ทราบ และไม่ทราบ ให้เลือกเพียงคำตอบเดียว

โดยข้อที่ต้องการคำตอบว่า “ทราบ” จำนวน 20 ข้อ และในการอภิปรายผลการวิจัยได้ใช้มาตราการวัดข้อมูลแบบมาตราส่วน (Likert Scale) โดยวิธีการได้มาของเกณฑ์วัดระดับความรู้ความเข้าใจออกเป็น 5 ระดับ โดยอาศัยสูตรการคำนวณช่วงกว้างของชั้น (วนิดา ล้อพสุภัญญภาพ, 2558: 38)

3.เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและเสนอแนะ โดยสร้างลักษณะคำถามแบบปลายเปิด

#### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยประสานหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ทั้ง 10 ฝ่าย เพื่อขอดำเนินการแจกแบบสอบถามประชาชนที่มาติดต่อราชการ อายุ ตั้งแต่ 20 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในพื้นที่เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำนวน 367 คน (สำนักงานเขตบางกอกน้อย, [ออนไลน์]. 2563) และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และลงรหัสข้อมูล

#### การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการประมวลผลข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์มีขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา
2. บันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ
3. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
4. ประมวลผลข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัย

#### ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย 1.เพศ 2.อายุ 3. ระดับการศึกษา 4.อาชีพ 5.รายได้ต่อเดือน 6.การพักอาศัย และ 7.ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี

ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้านได้แก่ 1.ด้านการยื่นขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 2.ด้านคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เสียชีวิตขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 3.ด้านเอกสารประกอบการยื่น

คำขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ 4.ด้านการตรวจสอบข้อมูล และพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุ ตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

### สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามที่รวบรวม ได้มาดำเนินการตรวจสอบข้อมูลความสมบูรณ์ของการตอบ แบบสอบถามจากนั้นนำแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาบันทึกโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

### อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการ สนับสนุนการสงเคราะห์ค่าจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” โดยภาพรวม และทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจาก กรมกิจการผู้สูง อายุ โดยกองส่งเสริมสวัสดิการและคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ ได้แก้ไข ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง การสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี โดยประกาศดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2563 เล่ม 137 ตอนพิเศษ 117 ง เรียร้อยแล้ว มีผล บังคับใช้เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2563 เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้อง กับสภาพการณ์ปัจจุบัน ซึ่งอาจจะมีผลทำให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับสิทธิที่คลาดเคลื่อนไป เนื่องจากเงื่อนไขแต่ละครั้งในการ จ่ายต่างกัน ตามปีที่ประกาศ ทำให้ประชาชนเขตบางกอกน้อย มี ระดับความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์ การสนับสนุนการสงเคราะห์ ในการจัดการศพตามประเพณี บางประเด็นยังมีระดับความรู้ ความเข้าใจน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ รุ่งไธญ (2559) ได้วิจัยเรื่อง “ทัศนคติของผู้สูงอายุ ที่มีต่อสิทธิผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 ในการ มีส่วนร่วมกิจกรรม ณ สวนสาธารณะของ กรุงเทพมหานคร” ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ต่อสิทธิผู้สูงอายุ นั้น พบว่า ผู้สูงอายุมีความรู้ระดับปานกลาง มีความรู้ด้านการ

ได้รับ การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี เพียงร้อยละ 23.90 และ ยังพบประเด็นที่น่าสนใจที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความ รู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิที่คลาดเคลื่อนได้แก่ การสงเคราะห์ใน การจัดการศพตามประเพณี เนื่องจากเงื่อนไขแต่ละครั้งในการ จ่ายต่างกันไป ตามปีที่ประกาศ เช่นปี พ.ศ. 2547 จ่ายให้กับผู้ สูงอายุที่เสียชีวิตที่มีฐานะยากจน ปี พ.ศ. 2552 จ่ายให้กับผู้สูง อายุที่เสียชีวิตทุกคน ปี พ.ศ. 2557 จ่ายให้กับผู้สูงอายุที่เสียชีวิต มีฐานะยากจนและอยู่ในครัวเรือนที่ยากจนตามเกณฑ์ จปฐ. ต้อง มีหนังสือรับรองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนั้น สิทธิผู้สูงอายุใด ๆ ที่ มีการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัยนา ไชยสุระ (2562) ได้วิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูง อายุชุมชน เกาะกลาง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร” ผลการ วิจัยพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพ ผู้สูงอายุโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลสามารถแยก วิเคราะห์เป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ด้านการยื่นคำขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุพบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเขตบางกอกน้อย โดยรวมมี ความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 0.51$ ) มีประเด็น ที่ประชาชน เขตบางกอกน้อยมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก มี 3 ประเด็น ได้แก่ ได้แก่ ผู้รับผิดชอบจัดการงานศพต้องยื่น คำขอ ในท้องที่ที่ผู้สูงอายุมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือภูมิลำเนา ที่ถึงแก่ความตาย รองลงมา ประเด็น ผู้สูงอายุที่เสียชีวิตอยู่ใน พื้นที่กรุงเทพมหานครยื่นคำขอรับเงินสงเคราะห์ค่าจัดการงาน ศพผู้สูงอายุได้ที่สำนักงานเขต และประเด็น ผู้มีสิทธิยื่นคำขอ รับเงินสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบ ในการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ซึ่งได้แก่ บิดา มารดา สามเณร ภรรยา บุตร ญาติพี่น้องของผู้สูงอายุที่เสียชีวิต และประเด็น ประชาชนเขตบางกอกน้อยมีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือการ จัดการศพตามประเพณี โดยมูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์ ต้อง แบนหนังสือแสดงการจดทะเบียนหรืออนุญาตให้สร้าง จัดตั้ง หรือ ดำเนินงาน มูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กรมกิจการผู้สูงอายุได้แก้ไขประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ เรื่องสนับสนุนการสงเคราะห์ในการ จัดการศพตามประเพณี โดยประกาศดังกล่าวได้ประกาศในราช

กิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2563 มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ วันที่ 20 พฤษภาคม 2563 เปลี่ยนแปลงระยะเวลาในการยื่นคำขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุจากเดิมผู้ยื่นคำขอรับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณีต้องยื่นคำขอภายในกำหนด 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ออกใบมรณบัตร มาเป็นต้องยื่นคำขอรับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณีภายใน 6 เดือน นับตั้งแต่วันที่ออกใบมรณบัตรและเพิ่มผู้ยื่นคำขอรับเงินสงเคราะห์ ค่าจัดการศพผู้สูงอายุ ให้รวมทั้งมูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์

2. ด้านคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เสียชีวิตขอรับค่าจัดการศพ ผู้สูงอายุ พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเขตบางกอกน้อย โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 0.53$ ) มีประเด็นที่ประชาชนเขต บางกอกน้อย มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็น ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและประเด็น ผู้สูงอายุมีสัญชาติไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เป็นความรู้พื้นฐานที่ประชาชนทั่วไปรับรู้ว่ามีสิทธิในการรับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ คือ ผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไปและมีสัญชาติไทย และประเด็น ผู้สูงอายุที่อยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์ สถานดูแล สถานคุ้มครอง หรือสถานใด ๆ ของรัฐหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้รับรอง (ตามแบบ ศผส.01 และ ศผส. 02 ) มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด สอดคล้องกับ สุนทร มณีรัตนาคักดี (2560) วิจัยเรื่อง “การนำนโยบายโครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีมาปฏิบัติ กรณีศึกษา: สำนักงานเขตบางกอกน้อย” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิในการรับเงินช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุ เช่นไม่ทราบว่ามียกเว้นนโยบายดังกล่าว หรือทราบแต่มีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับนโยบาย โดยเฉพาะหลักเกณฑ์ตามคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาครัวเรือนยากจนของผู้สูงอายุที่เสียชีวิต มีความคลุมเครือนำไปปฏิบัติได้ยาก ผู้ปฏิบัติต้องใช้ดุลพินิจ จนอาจเกิดความผิดพลาดในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจาก กรมกิจการผู้สูงอายุได้แก้ไขประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง สนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ข้อ 5 การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ผู้สูงอายุที่ตายต้องเข้าหลักเกณฑ์

ดังต่อไปนี้ (1) อายุเกินหกสิบปีขึ้นไป (2) สัญชาติไทย (3) ผู้สูงอายุที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เว้นแต่ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ยังไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือยังไม่ได้ลงทะเบียนให้ผู้อำนวยการเขต หรือนายอำเภอ หรือหรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือนายกเทศมนตรี หรือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเมืองพัทยา หรือ ประธานชุมชนเป็น ผู้ออกหนังสือรับรอง ตามแบบที่อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุกำหนดการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ตามประกาศนี้ให้รวมถึงผู้สูงอายุซึ่งอยู่ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์ สถานดูแล สถานคุ้มครอง หรือสถานใด ๆ ของรัฐหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการในลักษณะเดียวกัน ซึ่งจัดการศพตามประเพณีโดย มูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิดโบสถ์ ให้หัวหน้าหน่วยงานเป็นผู้รับรอง (ตามแบบ ศผส.01 และ ศผส.02) ซึ่งตามระเบียบเดิม ผู้สูงอายุต้องอยู่ในครอบครัวที่ยากจนตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชนซึ่งผู้สูงอายุยากจนและไม่ได้รับการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กรมการพัฒนาชุมชนให้นายกเทศมนตรีหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานชุมชน หรือผู้อำนวยการสำนักงานเขต หรือนายอำเภอ หรือนายกเมืองพัทยา เป็นผู้ออกหนังสือรับรอง จึงอาจทำให้ประชาชน เขตบางกอกน้อยบางส่วนยังไม่ทราบเกี่ยวกับประกาศที่เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ใหม่บางข้อ

3. ด้านเอกสารประกอบการยื่นคำขอเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเขตบางกอกน้อย โดยรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 0.55$ ) โดยประเด็นที่ประชาชนเขตบางกอกน้อย รู้และความเข้าใจมากที่สุดคือ ประเด็นเอกสารประกอบการยื่นคำขอเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุได้แก่ ใบมรณบัตรของผู้สูงอายุฉบับจริง อยู่ในระดับมากที่สุด และประเด็น ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ยังไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือยังไม่ได้ลงทะเบียน ต้องให้ผู้อำนวยการเขต หรือ ประธานชุมชนเป็นผู้รับรองอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก กรมกิจการผู้สูงอายุได้แก้ไขประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง สนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี ข้อ 7 ผู้ยื่นคำขอรับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณีต้องยื่นคำขอภายในกำหนดหกเดือนนับตั้งแต่วันที่ออกใบมรณบัตรพร้อม

เอกสารดังต่อไปนี้ (1)ใบมรณบัตรฉบับจริง (2)บัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้สูงอายุ หรือหนังสือรับรองตามแบบที่ อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุกำหนด (3)บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐที่มีรูปถ่ายและเลขประจำตัวของผู้นั้นคำขอ กรณีการจัดการศพตามประเพณีโดยมูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์ ให้แนบหนังสือแสดงการจดทะเบียน หรืออนุญาตให้สร้าง จัดตั้ง หรือดำเนินงานมูลนิธิ สมาคม วัด มัสยิด โบสถ์ด้วย (4)สมุดบัญชี หรือเลขที่บัญชีธนาคารของผู้นั้นคำขอ เว้นแต่ประสงค์จะขอรับเงินสดให้ดำเนินการตามระเบียบของทางราชการ (5)หนังสือรับรองเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศพตามประเพณี ซึ่งออกโดยบุคคลตามข้อ 5(3)หรือหัวหน้าหน่วยงานตามข้อ 5 วรรคสอง สำหรับกรณีผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ทั้งนี้ ผู้นั้นคำขอและผู้รับรองต้องไม่เป็นบุคคลเดียวกัน จึงอาจทำให้ประชาชนเขตบางกอกน้อยบางส่วนยังไม่ทราบเกี่ยวกับประกาศที่เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ใหม่บางข้อ

4. ด้านการตรวจสอบข้อมูลและพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน พบว่า ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเขตบางกอกน้อยโดยรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 0.52$ ) ประเด็น การสงเคราะห์ในการจัดการศพผู้สูงอายุ รายละเอียด การช่วยเหลือเป็นเงินในการจัดการศพผู้สูงอายุ รายละเอียด 3,000 บาท อยู่ในระดับมากและประเด็น การพิจารณาอนุมัติจ่ายเงินของกรุงเทพมหานคร เป็นอำนาจผู้อำนวยการเขต ส่วนจังหวัดอื่น เป็นอำนาจพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด อยู่ในระบับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กรมกิจการผู้สูงอายุได้แก้ไขประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง สนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี จึงอาจทำให้ประชาชนเขตบางกอกน้อยบางส่วนยังไม่ทราบเกี่ยวกับประกาศที่เปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ใหม่บางข้อ

### สรุปผลการวิจัย

1. ประชาชนที่มาติดต่อราชการสำนักงานเขตบางกอกน้อยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท พักอาศัยอยู่กับครอบครัว ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุทางสมาชิกในชุมชน

2. ระดับความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานครโดยภาพรวมและทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 0.53$ , S.D. = .204) เมื่อพิจารณาทางด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้

2.1 ด้านเอกสารประกอบการยื่นคำขอเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ อยู่ในระดับ ปานกลาง ( $\bar{X} = 0.55$ , S.D. = .280)

2.2 ด้านคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เสียชีวิตขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ อยู่ในระดับ ปานกลาง ( $\bar{X} = 0.53$ , S.D. = .205)

2.3 ด้านการตรวจสอบข้อมูลและพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 0.52$ , S.D. = .323)

2.4 ด้านการยื่นคำขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง ( $\bar{X} = 0.51$ , S.D. = .259)

### ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร” มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการยื่นขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ เพื่อไม่ให้ประชาชนเสียสิทธิ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้สิทธิเกี่ยวกับการสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุ รวมถึงเข้าใจในหลักเกณฑ์ของโครงการสนับสนุนค่าจัดการงานศพผู้สูงอายุตามประเพณี

2. ด้านคุณสมบัติผู้สูงอายุที่เสียชีวิตขอรับค่าจัดการศพผู้สูงอายุ ภาครัฐควรมีระบบการตรวจสอบผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ยังไม่มียบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หรือยังไม่ได้ลงทะเบียนเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติ

3. ด้านเอกสารประกอบการยื่นคำขอเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับเอกสารประกอบการยื่นขอรับเงินค่าจัดการศพ ว่าต้องใช้เอกสารอะไรบ้างและเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติต้องอำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชนไม่เรียกสำเนาเอกสารที่ทางราชการออกให้จากประชาชนโดยไม่จำเป็น

4. ด้านการตรวจสอบข้อมูลและพิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน การตรวจสอบข้อมูล ภาครัฐควรมีระบบการตรวจสอบในการตรวจสอบและพิจารณาคุณสมบัติของผู้สูงอายุที่เสียชีวิตไม่มี



บัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อให้สวัสดิการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างถูกต้อง เป็นการเพิ่มกลไกในการตรวจสอบคุณสมบัติให้มีความถูกต้อง และรัดกุมมากยิ่งขึ้น

### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำการวิจัยซ้ำ ในลักษณะนี้เพื่อเปรียบเทียบในพื้นที่ระหว่างหน่วยงาน รับเรื่องในจังหวัดอื่นและกรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้รับบริการตามนโยบายโครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีของสำนักงานเขตบางกอกน้อย ในเชิงปริมาณเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบกับข้อมูลส่วนบุคคล และเพิ่มข้อมูลด้านอื่น ๆ ว่าส่งผลต่อการรับรู้เกี่ยวกับการสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีหรือไม่หรือ เพื่อให้ได้ข้อมูลหลากหลาย

### บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. [อัดสำเนา]. (2563). *คู่มือการดำเนินโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ประจำปีงบประมาณ 2563* (ฉบับปรับปรุง). (เพื่อให้หน่วยงานทุกภาคส่วนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน).
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. [อัดสำเนา]. (2563). *คู่มือการดำเนินโครงการการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ประจำปีงบประมาณ 2563*. (เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินโครงการให้สามารถดำเนินโครงการได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้).
- กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. [อัดสำเนา]. (2556). *คู่มือการดำเนินงาน การสงเคราะห์การจัดการศพผู้สูงอายุ ตามประเพณี ตามประกาศกระทรวง พ.ม. ปี 2557*. (เพื่อให้เจ้าหน้าที่ใช้เป็นระเบียบปฏิบัติ).
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. (2563). คำอธิบายสรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. เข้าถึงได้จาก : [http://www.dop.go.th/download/laws/th1589966329-819\\_0.pdf](http://www.dop.go.th/download/laws/th1589966329-819_0.pdf). เข้าค้นเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2563.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. (2563). สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ. เข้าถึงได้จาก : <http://www.dop.go.th/th/benefits/3/765>. เข้าค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2563.
- กรมกิจการผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. (2563). *คู่มือผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546*. เข้าถึงได้จาก:[http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1524457843-118\\_0.pdf](http://www.dop.go.th/download/knowledge/th1524457843-118_0.pdf). เข้าค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2563.
- ธนพล สมักรการ. (2550). *ความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังเข้าร่วมโครงการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ : ศึกษากรณี ผู้เข้าอบรมพลังกายทิพย์เพื่อสุขภาพ กรมขนส่งทางทหารอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ*. ภาคนิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม). บัณฑิตวิทยาลัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นวรรตน์ พัฒนโนทัย. (2555). *ความรู้ความเข้าใจในความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลทางระบบคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นัยนา ไชยสุระ. (2562). *ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุชุมชนเกาะกลาง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง *การสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี*. 2563. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553).
- พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546.

- ศิริลักษณ์ มีมาก และคณะ. (2562). *มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมสูงอายุ 6 SUSTAINABLE 4 CHANGE (ฉบับปรับปรุง)*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- สุนทร มณีรัตนศักดิ์. (2560). *การนำนโยบายโครงการสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีมาปฏิบัติ กรณีศึกษา สำนักงานเขตบางกอกน้อย*. รวมบทความวิจัย การศึกษาอิสระของนักศึกษาโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. (2563). *ภารกิจ อำนาจหน้าที่*. เข้าถึงได้จาก : <http://www.bangkok.go.th/bangkoknoi/page/sub/15012> เข้าค้นเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2563.
- สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร. [ออนไลน์]. (2563). *สถิติการให้บริการ*. เข้าถึงได้จาก: <http://www.bangkok.go.th/bangkoknoi/page/sub/15012> เข้าค้นเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2563.
- วัลลภ สุขสวัสดิ์. (2561). *การวิจัยเชิงปริมาณทางรัฐศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วนิดา ล้อพสุภิญญาภ. (2558). *การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาวะตัวเหลืองในทารกแรกเกิดของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลเวชการุณย์รัศมี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- อุไรวรรณ รุ่งไธรัญ. (2559). “ทัศนคติของผู้สูงอายุเกี่ยวกับสิทธิตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ในการร่วมกิจกรรม ณ สวนสาธารณะของกรุงเทพมหานคร”. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*. 8(1) : 122-136.
- Bertrend, Russell. (1926). “*Theory of Knowledge for The Encyclopedia Britannica*” *Theory*. 11,1 (Spring 1992) : pp 1-15.
- Rosenberg, R.J. and Hovland, C.I. (1960). *Attitude Organization and Change : An Analysis of Consistency Among Attitude Components*. Wesport: Greenwood Press.



ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา  
กรณีศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี  
The Effectiveness of the Operation of the Moral School  
Case Study Prachinburi Polytechnic College

ศรัญญา สุขปลั่ง<sup>1</sup>

Saranya Sookplung

Article History

Received: May 01, 2021

Revised: June 3, 2021

Accepted: June 4, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา กรณีศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 31 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา กรณีศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.16$ ) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) มีคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรม เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ( $\bar{X} = 4.43$ ) 2) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา คุณธรรมอาชีวศึกษา ( $\bar{X} = 4.35$ ) 3) กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา ( $\bar{X} = 4.16$ ) 4) มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ( $\bar{X} = 4.10$ ) 5) เป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา ( $\bar{X} = 4.07$ ) 6) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในสถานศึกษาลดลง ( $\bar{X} = 4.09$ ) และ 7) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ( $\bar{X} = 3.92$ ) ตามลำดับ

**คำสำคัญ:** ประสิทธิผลการดำเนินงาน, สถานศึกษาคุณธรรม

<sup>1</sup> รองผู้อำนวยการ วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี

Deputy director Prachinburi Polytechnic College. E-Mail: apiwannarak999@gmail.com \*Corresponding author

### Abstract

This research aims to study The Effectiveness of the Operation of the Moral School Case Study Prachinburi Polytechnic College The population used in this research was the school administrators and teachers. Prachinburi Polytechnic College, academic year 2020, 31 students The entire population was used as a sample group in the research. The statistics used to analyze the data in This research Using descriptive statistics Find basic statistics such as frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the research were as follows: degree The Effectiveness of the Operation of the Moral School Case Study Prachinburi Polytechnic College. The overall level was at the high level ( $\bar{X} = 4.16$ ), when considered on each side, it was found that they were at high level in all aspects, sorted from the average to the lowest. Is 1) having a working group and implementing a moral project It is a tool for the development of vocational moral education institutions in which everyone participates in practice ( $\bar{X} = 4.43$ ) 2) All sectors are involved in the development of educational institutes Vocational morality ( $\bar{X} = 4.35$ ) 3) Process for developing vocational moral education institutions ( $\bar{X} = 4.16$ ) 4) Knowledge / Moral Promotion Innovation And integrated with Classroom learning management ( $\bar{X} = 4.10$ ) 5) It is a learning center for vocational moral education institutions ( $\bar{X} = 4.07$ ) 6) unwanted behavior. In education institutions decreased ( $\bar{X} = 4.09$ ) and 7) Desirable behavior in educational institutions increased ( $\bar{X} = 3.92$ ) respectively.

**Keywords:** The Operational Effectiveness, Moral School

### บทนำ

สภาพแวดล้อมของสังคมไทยในปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์จากการสั่นไหวของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากต่างประเทศ มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคล จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรง เด็กและเยาวชนมีสภาพจิตใจอ่อนแอและภูมิคุ้มกันบกพร่องทางสังคม ขาดวิจารณญาณในการคัดสรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดี และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์มาใช้ เป็นเหตุให้ค่านิยม พฤติกรรม สังคมวิถีชีวิตโลกทัศน์มนุษย์และความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป เกิดค่านิยมแนวใหม่ เลียนแบบค่านิยมตะวันตกเป็นแบบบริโภคนิยม และวัตถุนิยม จากสภาพสังคมโลกวัตถุนิยมที่สลับซับซ้อนเหล่านี้ นำไปสู่ปัญหาของบุคคลหรือสังคม ที่นับวันจะทวีความรุนแรงและกระจายเป็นวงกว้างมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อวิถีเรียบง่ายดีงามดั้งเดิมของไทย วิถีชีวิตแม้จะสะดวกสบายมากขึ้นแต่ความสุขกลับลดลง รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ความสัมพันธ์ในครอบครัว

หรือชุมชนเสื่อมถอยลง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ออนไลน์. 2559) ทุกสังคมต้องการคนดีการสร้างคนดีจึงเป็นพันธกิจที่จำเป็นในการสร้างภูมิคุ้มกันไว้ด้านความเลวร้ายที่กำลังกัดกร่อนสังคม ในทำนองเดียวกันพันธกิจสำคัญของการศึกษาก็คือ การปลูกฝังคุณความดีให้เป็นภูมิคุ้มกันเยาวชนเตรียมผู้เยาว์ให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี (อมรวิรัช นาคทรพรพ. 2552) ซึ่งในการจัดการศึกษาของไทยก็มีเป้าหมายในการพัฒนาคุณธรรมและความรู้ควบคู่กันมาโดยตลอด จากข้อมูลดังกล่าวจึงมีการกำหนดคุณธรรม จริยธรรมไว้ในแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) ยุทธศาสตร์ที่ 1 วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมในสังคมไทย กลยุทธ์ที่ 2 วางระบบรากฐานการเสริมสร้างคุณธรรมของสถาบันการศึกษา โดยกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการโดยหน่วยงานในสังกัดเป็นหน่วยงานหลักขับเคลื่อนกลยุทธ์ เน้นส่งเสริมคุณธรรมด้านความพอเพียง มีวินัย สุจริต และจิตอาสา โดยให้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้สถาบัน

การศึกษาจัดหาสื่อที่เกี่ยวข้องกับการสอนคุณธรรมที่ทันสมัยสูงใจให้ผู้เรียนสนใจและสามารถเรียนรู้ได้ทุกช่องทาง กำหนดเรื่องจิตอาสาและจิตสาธารณะเป็นหัวข้อในการพัฒนาผู้เรียนอย่างจริงจังตลอดจนให้การอบรมเรื่องการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณธรรมแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมวางระบบและสร้างเครือข่ายในการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมสำหรับผู้เรียน เป็นต้น (คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่สำคัญในการจัดการอาชีวศึกษา ฝึกอบรมวิชาชีพผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกึ่งฝีมือระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีเพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน โดยให้เกิดคุณภาพตามสมรรถนะอาชีพที่กำหนดไว้ในสถานศึกษาของรัฐ โดยมีปรัชญาการอาชีวศึกษาในการสนับสนุนทรัพยากรตามแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพให้มีศักยภาพและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศทั้งด้านพัฒนาอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม โดยเน้นการให้ความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม การปลูกฝังนิสัยในการทำงาน เพื่อประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2558) ทั้งนี้ให้มีการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา รวมทั้งในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี จัดตั้งขึ้นโดยกระทรวงศึกษาธิการ ตามนโยบายขยายการศึกษา ด้านวิชาชีพให้แก่ประชาชนและผู้ด้อยโอกาส ตามแผนพัฒนาระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) โดยตั้งอยู่เลขที่ 306/1 ถนนราษฎร์ดำริ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี ทั้งนี้วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ได้ดำเนินการพัฒนาวิทยาลัย ในโครงการสถานศึกษาคุณธรรม ตามแนวทางการขับเคลื่อนโครงงานสถานศึกษาคุณธรรมและมูลนิธิยุวพัฒน์ เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนทุกคนมีความสามารถและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณธรรมคุณค่าคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ

สร้างความรู้สึกผิตชอบชั่วดี รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งทางวิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี เข้าร่วมโครงการและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง (วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี. 2564)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนสำหรับสถานศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี และวิทยาลัยอื่นๆ ต่อไป และใช้เป็นแนวทางในการวางแผนยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี

### แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิด

#### แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม จริยธรรม

วิกิรนต์ พิชิตภณท์ (2553 : 16) ให้ความหมายของคุณธรรมว่า หมายถึง สภาพคุณงามความดีที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งแสดงถึงการเป็นผู้มีจริยธรรมสูงมีความรู้สึกนึกคิดในทางที่ดี หรือมีจิตที่เป็นกุศล ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นและสังคม

วีรวิท คงศักดิ์ (2555 : 34) ให้ความหมายของคุณธรรม (Virtue) หมายถึง สภาพคุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติซึ่งก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของการอยู่ร่วมกันในสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดีความถูกต้อง ที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล ซึ่งแสดงออกเป็นความประพฤติที่ตรงตามอันเป็นประโยชน์ ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

#### แนวคิดแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษาปีการศึกษา 2562

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ด้วยกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาดำเนินงานโครงการสถานศึกษาคุณธรรมในสถานศึกษาทุกแห่งทุกประเภททั้งภาค

รัฐและภาคเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่ง เป็นสถานศึกษาคุณธรรม ดังนั้น จึงได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ให้สถานศึกษาออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรม ตามปีการศึกษา โดยมีจำนวนกรรมการตามความเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ คำปรึกษาส่งเสริมสนับสนุนนิเทศกำกับติดตามสร้างขวัญกำลังใจและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ให้สถานศึกษาออกคำสั่งแต่งตั้งหัวหน้าศูนย์ประสานงานคุณธรรมอาชีวศึกษา จำนวน 1 คน โดยคัดเลือกผู้ที่มีความตั้งใจ มีศักยภาพในการเป็นผู้นำขับเคลื่อนและเป็นที่ยอมรับของคนในสถานศึกษาพร้อมทั้งให้ตั้งคณะทำงานตามจำนวนที่เหมาะสม หากสถานศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงบุคคลขอให้รายงานให้สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาทราบ

3. ให้สถานศึกษาดำเนินการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ยุทธศาสตร์สถานศึกษาคุณธรรม และเรื่อง กรอบแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 3 มกราคม 2562 และคู่มือของมูลนิธิยุวสถิรคุณ (ยุวพัฒน์) โดยสามารถ Download ได้ที่ [www.moralschools.org](http://www.moralschools.org)

4. ให้ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจกับบุคลากรและผู้เรียนทุกคนตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันในการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรม โดยทุกคนเป็นผู้มีส่วนร่วม

5. ให้สถานศึกษาโดยคณะกรรมการและคณะทำงานร่วมกันประเมินศักยภาพของตนเองในด้านคุณธรรมตามแบบประเมินคุณภาพสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษาทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจสมัครเข้าร่วมโครงการคุณธรรมในระดับใด

6. ให้สถานศึกษานำผลการประเมินตนเอง (ตามข้อ 5) มาวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจสมัครเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา

7. สถานศึกษา โดยหัวหน้าศูนย์ประสานงานสถานศึกษาคุณธรรม กรอกใบสมัครเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาคุณธรรม ทางเว็บไซต์ <https://www.R-Moral.net>

8. ทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อดำเนินการขับเคลื่อน

สถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา ตามระดับที่สมัครทางเว็บไซต์ <https://www.R-Moral.net> สำหรับสถานศึกษาใหม่ และสถานศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลไปจากเดิม

9. ให้สถานศึกษาดำเนินงานขับเคลื่อนสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษาตามโครงการคุณธรรม ที่สถานศึกษาร่วมกันกำหนดไว้ให้สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และขอให้สถานศึกษาโดยหัวหน้าศูนย์ประสานงานคุณธรรมระดับสถานศึกษาเป็นผู้ส่งรายงานผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าของโครงการให้เป็นไปตามสภาพจริงและเป็นปัจจุบัน สามารถส่งได้ตลอดระยะเวลาที่มีการจัดกิจกรรมทางเว็บไซต์ <https://www.R-Moral.net>

10. ในขณะที่สถานศึกษาดำเนินงานโครงการคุณธรรม จะได้รับการนิเทศ จากศูนย์ประสานงานคุณธรรมระดับอาชีวศึกษาจังหวัด ระดับอาชีวศึกษาภาค จากหน่วยศึกษานิเทศก์ และ/หรือศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาค ที่ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการนิเทศในเขตความรับผิดชอบของภาค

11. ให้สถานศึกษาทุกแห่ง คัดเลือกโครงการคุณธรรมที่ประสบความสำเร็จสูงสุด ในรอบปีการศึกษา จำนวน 1 โครงการ ให้เป็น THE BEST ของสถานศึกษา พร้อมภาพถ่ายและเอกสารประกอบ ตามแบบฟอร์มรายงานโครงการคุณธรรม THE BEST และส่งที่ <https://www.R-Moral.net>

12. ให้สถานศึกษาเตรียมความพร้อมเพื่อเข้ารับการประเมินคุณภาพสถานศึกษาคุณธรรมในระดับต่างๆ

13. สถานศึกษาทุกแห่งที่มีผลการประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด ในระดับสถานศึกษาคุณธรรมขึ้นไป (21 คะแนนขึ้นไป) จะได้รับใบประกาศเกียรติคุณรับรองผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

14. การเชิดชูเกียรติอื่นๆ

วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ได้ดำเนินการพัฒนาวิทยาลัย ในโครงการสถานศึกษาคุณธรรม ตามแนวทางการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาคุณธรรมและมูลนิธิยุวพัฒน์ โดยเข้าร่วมโครงการและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 31 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 4 คน และครูผู้สอน จำนวน 27 คน (วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี. 2563) โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 3 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (Check List) ได้เพียงคำตอบเดียวได้แก่ เพศ สถานภาพที่ปฏิบัติงานและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา กรณีศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี มีจำนวน 28 ข้อ มีลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert's)

เกณฑ์ของการให้คะแนนตอนที่ 2 กำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

5 ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมาก

3 ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

2 ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1 ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ เป็นคำถามแบบเติมข้อความ

## การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย โดยวิธีดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบคำถาม แล้วนำมาลงรหัสข้อมูล และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบตาราง

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพที่ปฏิบัติงานและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา กรณีศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี สถิติที่ใช้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายเป็นช่วงคะแนน ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลปจารุ, 2560 : 75)

4.50 - 5.00 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

## ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิจัยด้วยตารางประกอบกับคำอธิบาย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา กรณีศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ปรากฏผลดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ภาพรวม

| ประสิทธิภาพการดำเนินงาน                                                                                                 | n = 31    |      | ระดับ | อันดับ |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|------|-------|--------|
|                                                                                                                         | $\bar{X}$ | S.D. |       |        |
| 1. กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา                                                                             | 4.16      | .67  | มาก   | 3      |
| 2. มีคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ | 4.43      | .66  | มาก   | 1      |
| 3. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในสถานศึกษาเพิ่มขึ้น                                                                            | 3.92      | .59  | มาก   | 7      |
| 4. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ในสถานศึกษาลดลง                                                                             | 4.09      | .79  | มาก   | 6      |
| 5. ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา คุณธรรมอาชีวศึกษา                                                            | 4.35      | .56  | มาก   | 2      |
| 6. มีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน                              | 4.10      | .74  | มาก   | 4      |
| 7. เป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา                                                                       | 4.07      | .83  | มาก   | 5      |
| รวม                                                                                                                     | 4.16      | .63  | มาก   |        |

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.16$ , S.D. = .63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) มีคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรม เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษาที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ ( $\bar{X} = 4.43$ , S.D. = .66) 2) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา ( $\bar{X} = 4.35$ , S.D. = .56) 3) กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา ( $\bar{X} = 4.16$ , S.D. = .67) 4) มีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ( $\bar{X} = 4.10$ , S.D. = .74) 5)

เป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา ( $\bar{X} = 4.07$ , S.D. = .83) 6) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ในสถานศึกษาลดลง ( $\bar{X} = 4.09$ , S.D. = .79) และ 7) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในสถานศึกษาเพิ่มขึ้น ( $\bar{X} = 3.92$ , S.D. = .59) ตามลำดับ

### สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย

สรุปจากผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ได้ดำเนินการพัฒนาวิทยาลัย ในโครงการสถานศึกษาคุณธรรม ตามแนวทางการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาคุณธรรมและมูลนิธิยุวพัฒน์ ทั้งนี้เป็นการดำเนิน



งานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลของ  
 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามพระ  
 ราชประสงค์ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10  
 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนทุกคนมีความสามารถและมี  
 กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณธรรมคุณค่าคุณธรรม  
 ความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกรักผิชอบชาติ รวมทั้ง  
 สร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูป  
 ธรรมที่ชัดเจน ซึ่งทางวิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี เข้าร่วม  
 โครงการและมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษา  
 คุณธรรมอย่างต่อเนื่อง (วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี. 2564)  
 ประกอบวิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี มีการดำเนินงานมี  
 แนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมมีการกำหนดแผนงาน  
 หรือโครงการที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนไว้อย่างชัดเจน  
 ทำให้เกิดการพัฒนาคูณธรรมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี จึงทำให้  
 ประสิทธิผลการดำเนินงานสถานศึกษาคูณธรรมอาชีวศึกษา  
 วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี ภาพอยู่ในระดับมาก  
 สอดคล้องกับงานวิจัยของจักรี วงศ์อักษร (2562) ได้ทำการวิจัย  
 เรื่องประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัด  
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบ  
 ว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โดยรวม  
 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประภาพร  
 นาวะวัน (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลการดำเนินงาน  
 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนในเครือข่ายคณะ  
 รักกางเขนแห่งท่าแร่ ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการดำเนิน  
 งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนในเครือข่าย  
 ภาคนิรักกางเขนแห่งท่าแร่ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู  
 ผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

รัตนกร มะหัทกุล (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิผลการ  
 ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนในเครือ  
 อัครสังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการ  
 ดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนในเครืออัคร  
 สังฆมณฑลท่าแร่-หนองแสง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน  
 และครูผู้รับผิดชอบ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

### ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

#### ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงาน  
 สถานศึกษาคูณธรรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่าง  
 ปราจีนบุรี ภาพอยู่ในระดับมาก ทำให้ทราบว่า วิทยาลัย  
 สารพัดช่างปราจีนบุรีให้ความสำคัญกับการดำเนินงานสถาน  
 ศึกษาคุณธรรม เพราะมีกระบวนการที่ชัดเจน สามารถนำไป  
 พัฒนาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนได้ต้อักแนวทางหนึ่ง  
 แต่ในการพัฒนาคูณธรรมอาจต้องใช้เวลาและการติดตาม  
 ประเมินผลจึงควรมีการปฏิบัติที่ต่อเนื่อง สม่าเสมอ และควรมี  
 การพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

#### ข้อเสนอแนะเพื่อการท้าววิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงาน  
 สถานศึกษาคูณธรรม วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี  
 เพื่อให้ทราบถึงสภาพและปัญหาของการดำเนินงานสถานศึกษา  
 คุณธรรม
2. ควรมีการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ  
 ควบคู่กันไปโดยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะ  
 ลึก เพื่อศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพและช่วยให้ผลการวิจัยมีความ  
 ชัดเจนสอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น

### บรรณานุกรม

- คณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ. (2559). *คู่มือการขับเคลื่อนแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559 – 2564)*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จักรี วงศ์อักษร. (2562). *ประสิทธิผลการดำเนินโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : บิสนิเนสอาร์ แอนด์ดี.



- ประภาพร นาแว่น. (2556). *ประสิทธิผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีรักกางเขน แห่งท่าแร่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตนกร มะหัตกุล. (2561). *ประสิทธิผลการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนในเครือข่ายอัครสังฆมณฑล ท่าแร่-หนองแสง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิกรานต์ พิพิทธภักดิ์. (2553). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี. (2564). (ออนไลน์). *ประวัติความเป็นมา*. สืบค้นจาก <http://www.ppcollege.ac.th/ประวัติของสถานศึกษา>.
- วีรวิทย์ คงศักดิ์. (2555). *คุณธรรมกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว เอ็นดูเทนเมนท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). (ออนไลน์). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*. สืบค้นจาก [https://www.nesdc.go.th/ewt\\_w3c/more\\_new](https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/more_new)
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). *คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ตามระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- อมรวิทย์ นาคทรัพย์. (2552). *วิกฤตคุณภาพการศึกษา ประชาชาติในความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

# JRBGS

วารสาร  
บัณฑิตวิทยาลัยรำไพพรรณ